

İcbari Tibbi Sığorta üzrə
Dövlət Agentliyi

“Sosial Tədqiqatlar üzrə
Beynəlxalq Mərkəzi”
İctimai Birliyi

**İcbari tibbi sığorta sisteminin pilot ərazilərdə
tətbiqinə dair ümumi əhalinin məmnunluğunun
qiymətləndirilməsi üzrə sosioloji sorğunun
nəticələrinin təhlili**

ANALİTİK HESABAT

Bakı – 2018

Mündəricat

Abreviaturalar	3
Giriş	4
I Sosioloji sorğunun məqsəd və vəzifələri	5
II Sosioloji sorğunun metodologiyası	6
Respondentlərin ümumi sayı.....	6
Respondentlərin seçimi	6
Sorğu anketi.....	8
Təlimat	8
Sorğunun aparılması üsulu.....	8
Sahə işi	8
Məlumatların işlənməsi və təhlili	9
III Sorğunun nəticələri	9
IV Demografik məlumat.....	42
V Nəticələr.....	44

Abreviaturalar

Agentlik İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi

İTS İcbari tibbi sığorta

ASM Ailə Sağlamlıq Mərkəzi

GİRİŞ

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 29 noyabr tarixli 1127 nömrəli Fərmanına əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi (Agentlik) 2017-ci ilin yanvar ayından etibarən Mingəçevir şəhəri və Yevlax rayonunda icbari tibbi sığortanın (İTS) tətbiqinə dair pilot layihənin icrasına başlamışdır.

2018-ci ilin fevral ayından etibarən qeyd olunan ərazilərlə yanaşı Ağdaş rayonunda da İTS-nin tətbiqinə başlanılmışdır.

Yaxın gələcəkdə isə İTS sisteminin bütün ölkə üzrə tətbiqi mərhələli şəkildə planlaşdırılır.

İTS sisteminin uğurlu və səmərəli həyata keçirilməsi əhali ilə effektiv və etibarlı “əks əlaqə” mexanizminin yaradılmasını tələb edir. Müntəzəm olaraq keçirilən sosioloji monitorinqlər yerli əhalinin İTS sisteminin tətbiqi haqqında rəy, fikir, maraq və tələbatlarının, eləcə də gözləntilərinin müəyyən edilməsi üçün zəruri bir vasitədir.

İTS-nin tətbiqinə dair pilot layihənin genişləndirilməsi və “Mingəçevir şəhərinin və Yevlax rayonunun inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 29 noyabr tarixli 1127 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən 2018-ci il 16 fevral tarixində 1830 nömrəli Fərman imzalanmışdır. Həmin Fərmana əsasən “Mingəçevir şəhərinin, Yevlax və Ağdaş rayonlarının inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi üzrə tədbirlər planı” təsdiq edilmişdir. Tədbirlər planının 14-cü bəndinə müvafiq olaraq Agentliyə pilot layihə müddəti ərzində Mingəçevir şəhərinin, Yevlax və Ağdaş rayonlarının inzibati ərazilərində əhali məmnuniyyətinin ölçülməsi məqsədilə sorğuların keçirilməsi tapşırılmışdır. Bunu nəzərə alaraq Agentlik İTS sisteminin pilot layihə çərçivəsində görülən işlərin təhlili və qiymətləndirilməsi məqsədilə Mingəçevir şəhəri, Yevlax və Ağdaş rayonlarında **ümumi əhali** arasında sosioloji sorğunun keçirilməsini təmin etmişdir.

Bu sorğu İTS çərçivəsində tibbi xidmətlər əldə etmiş yerli **ümumi əhalinin** İTS-nin tətbiqi ilə əlaqəli olan bir sıra məsələlərə dair rəy və münasibətinin araşdırılmasına yönəlmişdir.

I. SOSIOLOJİ SORĞUNUN MƏQSƏD VƏ VƏZİFƏLƏRİ

Keçirilən sorğunun əsas məqsəd və vəzifələri aşağıdakılardır:

- a) Pilot ərazilərdə (Mingəçevir şəhəri, Yevlax və Ağdaş rayonları) İTS sisteminin tətbiqi haqqında ümumi əhalinin rəy, fikir və münasibətini öyrənmək;
- b) İTS sisteminin tətbiqi sahəsində əldə edilmiş təcrübə və həyata keçirilmiş yeniliklərlə bağlı əhalinin fikrini öyrənmək;
- c) Respondentlər üçün tibb müəssisələrinin seçimində vacib meyarları araşdırmaq;
- d) İTS sisteminin tətbiqi çərçivəsində göstərilən tibbi xidmətlərin respondentlər tərəfindən qiymətləndirilməsini və məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək;
- e) İTS sisteminin tətbiqi çərçivəsində göstərilən tibbi xidmətlərə əlçatanlıq səviyyəsinin respondentlər tərəfindən qiymətləndirilməsini müəyyən etmək;
- f) Respondentlərin yaşadıkları ərazilərdə İTS-nin tətbiqi haqqında məlumatlılıq səviyyəsini və İTS haqqında əsas məlumat mənbələrini müəyyən etmək;
- j) Respondentlərin ailə həkiminin fəaliyyəti haqda fikirlərini və məmnunluq səviyyəsini öyrənmək;
- k) Respondentlərin ambulator və təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə tezliyini və məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək;
- l) Respondentlərin pilot ərazilərdə aparılan profilaktik tədbirlərlə bağlı məmnunluq səviyyəsini öyrənmək;
- m) İTS sistemi dedikdə respondentlərin nəyi başa düşdüklerini öyrənmək;
- n) Respondentlərin ümumilikdə İTS sisteminin tətbiqinə münasibətlərini öyrənmək.

II. SOSIOLOJİ SORĞUNUN METODOLOGİYASI

1. Respondentlərin ümumi sayı

Mingəçevir şəhəri, Yevlax və Ağdaş rayonlarında keçirilən sosioloji sorğuda ümumilikdə 1125 respondent iştirak etmişdir (bax **Cədvəl 1**).

Cədvəl 1. Respondentlərin ümumi sayı (nəfər)

№	Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
1	400	325	400
Cəmi 1125			

2. Respondentlərin seçimi

Ümumi əhali - hədəf bölgələrdə yaşayan adi vətəndaşlar.

a) Tədqiq olunan əhali, seçimin sayı və üsulu

Sorğu vasitəsilə tədqiq olunan respondentlər 3 hədəf ərazidə yaşayan 18 yaşından yuxarı olan əhalini əhatə edir.

Keçirilmiş müsahibələrin sayı 1125-dir. Bu say sorğu aparılan 3 hədəf ərazi arasında aşağıdakı kimi bölüşdürülüb:

1. Mingəçevir şəhəri - 400 respondent.
2. Yevlax rayonu - 325 respondent.
3. Ağdaş rayonu - 400 respondent.

Keçirilmiş sorğuda təsadüfi, stratifikasiya olunmuş, çoxpilləli, klaster tipli, marşrut seçim üsullarından istifadə edilib.

b) Seçimin hesablanması

Yevlax və Ağdaş rayonlarında 2 əsas (kənd və şəhər/şəhər tipli qəsəbə) yaşayış məntəqəsinin mövcudluğunu nəzərə alaraq, bu bölgələrdə yaşayış məntəqələrinin hər iki növündə yaşı 18-dən yuxarı olan bütün əhalinin ümumi sayı hesablanıb.

Hesablama aparmaq üçün Mərkəzi Seçki Komissiyasının rəsmi saytında dərc edilən həmin rayonlar üzrə seçicilərin siyahıları və seçki məntəqələrinə dair məlumatlardan istifadə edilib.

Hər bir klasterdə (sorğu nöqtəsi) 25 nəfər arasında sorğu keçirilmişdir. Yevlax və Ağdaş rayonlarında hər bir yaşayış məntəqələri növü üzrə

respondentlərin sayı proporsional şəkildə seçicilərin yaşayış məntəqələri üzrə paylanması nəzərə alınaraq hesablanıb (bax **Cədvəl 2**).

Cədvəl 2. Respondentlərin hədəf ərazilər və yaşayış məntəqələrinin növləri üzrə bölgüsü (nəfər)

Yaşayış məntəqəsinin növü	Kənd	Şəhər/qəsəbə	Cəmi
Rayon/şəhər			
Seçicilərin hədəf əraziləri və yaşayış məntəqələrinin növləri üzrə bölgüsü (nəfər)			
Mingəçevir şəhəri	-	49698	49698
Yevlax rayonu	31937	27405	59342
Ağdaş rayonu	41441	16312	57753
Seçicilərin hədəf əraziləri və yaşayış məntəqələrinin növləri üzrə bölgüsü (%)			
Mingəçevir şəhəri	-	100	100
Yevlax rayonu	53,8	46,2	100
Ağdaş rayonu	71,8	28,2	100
Klasterlərin hədəf əraziləri və yaşayış məntəqələrinin növləri üzrə bölgüsü (sayı)			
Mingəçevir şəhəri	-	16	16
Yevlax rayonu	7	6	13
Ağdaş rayonu	11	5	16
Respondentlərin hədəf əraziləri və yaşayış məntəqələrinin növləri üzrə bölgüsü (nəfər)			
Mingəçevir şəhəri	-	400	400
Yevlax rayonu	175	150	325
Ağdaş rayonu	275	125	400

c) Seçimin pillələri

Hər bir mərhələdə təsadüfi seçim ilə müşayiət olunan 3 pilləli seçim metodundan istifadə olunub:

1. Birinci mərhələdə - hər bir hədəf ərazi üzrə seçki məntəqəsi siyahılarından təsadüfi seçimlə 45 klasterin (sorgu nöqtəsi) seçilməsi.
- 2.
3. İkinci mərhələdə - öncədən müəyyən olunmuş parametrlər üzrə həmin klasterdə 25 müsahibə keçirilməyə qədər intervüyerin davamlı gediş marşrutu üzrə klaster daxilində ev təsərrüfatlarının təsadüfi seçilməsi.
4. Üçüncü mərhələdə - respondentlərin (sorgu keçirilən vaxtda kimin ad günü axırıncı olmuşdursa) ev təsərrüfatı üzvlərindən təsadüfi seçimi.

3. Sorğu anketi

Sorğu anketi texniki tapşırıqda qeyd olunmuş bütün mövzuları əhatə edir.

Ümumi əhali üçün sorğu anketinə 35 sual (6 sosial-demoqrafik) daxil olunub.

Sorğu anketi pilot ərazilərdə əhalinin müxtəlif sosial və demoqrafik qruplarını təmsil edən 16 respondent arasında sınaqdan keçirilib (bax **Cədvəl 3**). Sınaq nəticəsində anketdə lazımi düzəlişlər edilib.

Cədvəl 3. Respondentlərin sınaq üçün sosial-demoqrafik qruplar üzrə bölgüsü (nəfər)

	Rayon, şəhər, kənd / Hədəf qrupları	Cins		Yaş				Təhsil	
		Kişi	Qadın	18-29	30-39	40-49	50-65	Orta və aşağı	Ali
1	Mingəçevir şəhəri (8 nəfər)	4	4	2	2	2	2	4	4
2	Yevlax şəhəri (4 nəfər)	2	2	1	1	1	1	2	2
3	Yevlax rayonu, kənd (4 nəfər)	2	2	1	1	1	1	2	2
4	Respondentlərin ümumi sayı	16							

4. Təlimat

1. Müsahibəçilər üçün təlimat qaydaları hazırlanıb.
2. Müsahibəçilər üçün müvafiq təlim keçirilib.
3. Təlim zamanı müsahibəçilər anket və təlimatlarla təmin olunublar.
4. Sorğu anketindəki hər bir sual üzrə geniş izah verilib.

5. Sorğunun aparılması üsulu

Sorğunun aparılması üsulu: “üz-üzə” müsahibələr.

6. Sahə işi

Sahə işi “Sosial Tədqiqatlar üzrə Beynəlxalq Mərkəzi” İctimai Birliyi tərəfindən 2018-ci ilin aprelin 25-dən mayın 6-dək olan dövrdə keçirilib.

Ümumi əhali arasında müsahibələr ev təsərrüfatı şəraitində keçirilib.

Bütün müsahibələrdə anonimlik və konfidensiallıq ciddi şəkildə təmin edilib. Respondentlər tam əmin ediliblər ki, onların cavabları yalnız ümumiləşdirilmiş şəkildə istifadə olunacaq. Bu amil sorğu nəticəsində toplanılan məlumatların yüksək etibarlılığına səbəb olub. Eləcə də respondentlər haqqında məlumatların məxfi saxlanması üçün xüsusi kodlaşdırma sistemi istifadə edilib.

7. Məlumatların işlənməsi və təhlili

Sorğu bitdikdən sonra hər bir anket üzrə toplanılan məlumatlar bazaya daxil edilərək xüsusi proqram SPSS - Statistical Package for the Social Sciences (Sosial Elmlər üzrə Statistik Proqram Paketi) vasitəsilə təhlil edilib.

III. SORĞUNUN NƏTİCƏLƏRİ

1.1. Sağlamlıq vəziyyətinin qiymətləndirilməsi

Respondentlər ümumiyyətlə öz sağlamlıq vəziyyətlərini necə qiymətləndirirlər?

Cədvəl 4. Respondentlərin öz sağlamlıq vəziyyətlərini qiymətləndirmələri (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir	Yevlax	Ağdaş
		şəhəri	rayonu	rayonu
		%	%	%
1	Çox yaxşı	9,0	13,8	8,5
2	Yaxşı	39,1	32,9	31,7
3	Orta/babat	37,8	43,1	39,0
4	Pis	11,3	7,7	15,0
5	Çox pis	2,8	2,5	2,3
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	-	3,5

Cədvəl 4-dən göründüyü kimi, hər üç regionda respondentlər əsasən öz sağlamlıq vəziyyətlərini “orta/babat” qiymətləndiriblər (Mingəçevir şəhərində 37,8%, Yevlax rayonunda 43,1% və Ağdaş rayonunda 39%).

Hər üç regionda respondentlərin təxminən üçdə biri (Mingəçevir şəhərində 39,1%, Yevlax rayonunda 32,9% və Ağdaş rayonunda 31,7%) öz sağlamlıq vəziyyətini ümumiyyətlə “yaxşı” qiymətləndirib.

Mingəçevir şəhərində və Ağdaş rayonunda hər on ikinci respondent öz sağlamlıq vəziyyətini “çox yaxşı” qiymətləndirib (müvafiq olaraq 9% və 8,5%). Yevlax rayonunda isə bu göstərici 13,8% təşkil edib.

Hər üç region üzrə öz sağlamlıq vəziyyətini “çox pis” qiymətləndirən respondentlərin sayı çox az (Mingəçevir şəhərində 2,8%, Yevlax rayonunda 2,5% və Ağdaş rayonunda 2,3%) olub.

Öz sağlamlıq vəziyyətini ümumiyyətlə “pis” qiymətləndirən respondentlərin ən çoxu Ağdaş rayonunda olub (15%), bu da Yevlax rayonu ilə müqayisədə iki dəfə çoxdur (7,7%). Mingəçevir şəhəri üzrə isə bu göstərici 11,3% təşkil edib.

1.2. Tibb müəssisələrinə edilən müraciətlərin tezliyi

Respondentlər tibb müəssisələrinə hansı tezliklə müraciət edirlər?

Cədvəl 5. Tibb müəssisələrinə edilən müraciətlərin tezliyi (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Ayda bir neçə dəfə	6,3	7,7	4,5
2	Ayda bir dəfə	12,3	8,0	9,5
3	İldə bir neçə dəfə	46,0	28,0	46,3
4	İldə bir dəfə	29,6	41,8	21,6
5	Bir neçə ildən bir	5,3	12,9	15,3
6	Heç vaxt müraciət etməmişəm	0,5	1,6	2,8
7	Digər	-	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	-	-

Respondentlər əsasən tibb müəssisələrinə “ildə bir neçə dəfə” müraciət edirlər: bu cavab variantını Mingəçevir şəhərində və Ağdaş rayonunda (müvafiq olaraq 46% və 46,3%) respondentlərin təxminən yarısı qeyd edib. Yevlax rayonu üzrə isə bu faiz göstəricisi əhəmiyyətli dərəcədə aşağıdır (28%).

“İldə bir dəfə” tibb müəssisələrinə müraciət edən respondentlərin ən çoxu Yevlax rayonunda olub (41,8%). Mingəçevir şəhərində və Ağdaş rayonunda bu müraciət tezliyinin faiz göstəricisi əhəmiyyətli dərəcədə aşağıdır (müvafiq olaraq 29,6% və 21,6%).

Hər üç regionda az sayda respondent tibb müəssisələrinə “ayda bir neçə dəfə” (Mingəçevir şəhərində 6,3%, Yevlax rayonunda 7,7% və Ağdaş rayonunda 4,5%) və ya “ayda bir dəfə” (Mingəçevir şəhərində 12,3%, Yevlax rayonunda 8% və Ağdaş rayonunda 9,5%) müraciət edir.

Bundan əlavə, hər üç regionda çox az sayda respondent tibb müəssisələrinə heç vaxt müraciət etmədiyini (Mingəçevir şəhərində 0,5%, Yevlax rayonunda 1,6% və Ağdaş rayonunda 2,8%) bildirib.

Sorğu göstərdi ki, tibb müəssisələrinə müraciətlərin tezliyi yaş və cins kimi sosial-demoqrafik amillərlə müəyyən dərəcədə əlaqəlidir.

Hər üç regionda tibb müəssisələrinə tez-tez müraciət edənlərin (“ayda bir neçə dəfə” və “ayda bir dəfə”) əksəriyyəti qadınlardır. Məsələn, Yevlax rayonunda tibb müəssisələrinə “ayda bir neçə dəfə” müraciət edən qadın respondentlərin sayının kişi respondentlərə nisbətən daha çox (13,4% vs. 2,8%), eləcə də “ayda bir dəfə” müraciət edən qadınların sayının da kişilərdən daha çox (9,4% vs. 6,8%) olduğu üzə çıxır.

Həmçinin tibb müəssisələrinə tez-tez müraciətlər (“ayda bir neçə dəfə” və “ayda bir dəfə”) daha çox yaşlı nəslin nümayəndələrinə xasdır.

Məsələn, Mingəçevir şəhərində tibb müəssisələrinə “ayda bir neçə dəfə” müraciət edən respondentlərin ən çoxu 59-65 yaşda olanlardır (20,7%). Digər yaş qruplarında isə belə respondentlər 3-7% təşkil edib.

Mingəçevir şəhərində tibb müəssisələrinə “ayda bir dəfə” müraciət edən respondentlərin ən çoxu 49-58 yaşda (18,5%) və 59-65 yaşda (17,2%) olanlardır. Digər yaş qruplarında isə belə respondentlər 9-12% təşkil edib.

Lakin, burada bəzi kiçik istisnalar var: Ağdaş rayonunda tibb müəssisələrinə “ayda bir dəfə” müraciət edənlərin ən çoxu 39-48 (11,1%) və 29-38 (13%) yaşda olan respondentlərdir. Eyni vəziyyət Yevlax rayonunda da müşahidə olunur: tibb müəssisələrinə “ayda bir dəfə” müraciət edənlərin ən çoxu 39-48 (12,7%) və 29-38 (11,9%) yaşda olan respondentlərdir.

Hər üç regionda tibb müəssisələrinə nadir hallarda olan müraciətlər (“ildə bir neçə dəfə” və “ildə bir dəfə”) daha çox kişilərə xasdır: “ildə bir neçə dəfə” müraciət edən kişi respondentlərin sayı qadınlara nisbətən daha çoxdur (müvafiq olaraq Mingəçevir şəhərində 51,9% və 41%; Yevlax rayonunda 30,7% və 24,8%; Ağdaş rayonunda 51,8% və 40,9%).

Yevlax rayonunda tibb müəssisələrinə “ildə bir dəfə” müraciət edən kişi respondentlərin sayı qadınlara nisbətən daha çoxdur (46,6% və 36,2%). Amma Mingəçevir şəhərində vəziyyət əksinədir: kişilərin sayı qadınlara nisbətən daha azdır (24% və 34,6%).

Hər üç regionda tibb müəssisələrinə nadir hallarda olan müraciətlərlə (“ildə bir neçə dəfə” və “ildə bir dəfə”) yaş qrupları arasında heç bir fərq aşkar olunmayıb.

Məsələn, Mingəçevir şəhərində tibb müəssisələrinə “ildə bir dəfə” müraciət edənlərin ən çoxu 18-28 (35,8%) və 29-38 (37,9%) yaşda olan respondentlərdir. Yevlax rayonunda tibb müəssisələrinə “ildə bir dəfə” müraciət edənlərin ən çoxu 18-28 (48,7%) və 49-58 (44,8%) yaşda olan respondentlərdir.

Ağdaş rayonunda tibb müəssisələrinə “ildə bir dəfə” müraciət edənlərin ən azı 59-65 yaşda olan (4,4%) respondentlərdir. Digər yaş qruplarında belə respondentlər 24-27% təşkil edib.

Ağdaş rayonunda tibb müəssisələrinə “ildə bir neçə dəfə” müraciət edənlərin ən çoxu 59-65 yaşda olan (61,8%) respondentlərdir. Digər yaş qruplarında belə respondentlər 40-47% təşkil edib.

Tibb müəssisələrinə çox nadir hallarda edilən müraciətlərin (“bir neçə ildən bir”) əksəriyyətini qadın respondentlər təşkil edir.

Məsələn, Ağdaş rayonunda tibb müəssisələrinə “bir neçə ildən bir” müraciət edən qadınların sayı kişilərə nisbətən daha çoxdur (müvafiq olaraq 22,7% və 7,6%).

Hər üç regionda nadir hallarda yəni, “bir neçə ildən bir” olan müraciətlərlə yaş qrupları arasında heç bir asılılıq aşkar olunmayıb.

Məsələn, Mingəçevir şəhərində tibb müəssisələrinə “bir neçə ildən bir” müraciət edənlərin ən çoxu 18-28 (8,5%) və 29-38 (6,9%) yaşda olan respondentlərdir. Yaşlı respondentlər arasında belə şəxslərə rast gəlinməyib.

Yevlax rayonunda tibb müəssisələrinə “bir neçə ildən bir” müraciət edənlərin ən çoxu 18-28 yaşda (18,4%) və 59-65 yaşda olan (16,7%) respondentlərdir.

Ağdaş rayonunda tibb müəssisələrinə “bir neçə ildən bir” müraciət edənlərin ən çoxu 59-65 yaşda olan respondentlərdir (22,1%). Digər yaş qruplarında (18-28, 29-38 və 49-58) belə respondentlər 15-16% təşkil edib.

1.3. Tibb müəssisəsinin seçimində vacib amillər

Respondentlər üçün tibb müəssisəsinin seçimində ən vacib amillər hansılardır?

Cədvəl 6. Tibb müəssisəsinin seçimində vacib amillər (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Evə yaxınlığı	22,3	34,5	10,3
2	Tibbi xidmətlərin qiyməti	46,3	35,4	32,8
3	Tibbi xidmətlərin keyfiyyəti	69,3	54,8	24,3
4	Peşəkar həkim heyəti	60,8	59,7	64,0
5	Tibb müəssisəsinin nüfuzu	3,0	9,5	1,0
6	Digər	-	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0,8	0,9	1,0

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Hər üç regionda respondentlər üçün tibb müəssisəsinin seçimində “peşəkar həkim heyəti” ən vacib amildir: Mingəçevir şəhərində respondentlərin 60,8%-i, Yevlax rayonunda 59,7%-i və Ağdaş rayonunda 64%-i məhz bu amili göstərib.

Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda respondentlər “tibbi xidmətlərin keyfiyyəti” amilinə böyük diqqət yetirirlər. Məsələn, Mingəçevir şəhərində bu amili qeyd edən respondentlər 69,3%, Yevlax rayonunda isə 54,8% təşkil edib. Ağdaş rayonu üzrə isə respondentlərin dördü bir hissəsi, yəni 24,3%-i tibb müəssisəsinin seçimində ən vacib amil kimi tibbi xidmətlərinin keyfiyyətini qeyd edib.

“Tibbi xidmətlərin qiyməti” demək olar ki, respondentlərin yarısı üçün vacibdir. Bu amil Mingəçevir şəhərində respondentlərin 46,3%-i üçün, digər iki

regionda isə hər üçüncü respondent üçün (Yevlax rayonunda 35,4%; Ağdaş rayonunda 32,8%) əhəmiyyət kəsb edir.

Tibb müəssisəsinin “evə yaxınlığı” da respondentlər üçün vacib amildir. Yevlax rayonunda respondentlərin 34,5%-i məhz bu amili qeyd edib. Mingəçevir şəhərində belə respondentlər daha azdır (22,3%). Ağdaş rayonunda isə tibb müəssisəsinin “evə yaxınlığı” amili respondentlərin yalnız 10,3%-i üçün vacibdir.

Hər üç regionda “tibbi xidmətlərin qiyməti” amili də böyük əhəmiyyət kəsb edir. İşləyən respondentlərlə işləməyənləri müqayisə etsək: Mingəçevir şəhərində bu nisbət 49,8%-in 39,8%-ə; Yevlax rayonunda 39,2%-in 29,1%-ə; Ağdaş rayonunda isə 35,1%-in 29,7%-ədir.

Həmçinin hər üç regionda “tibbi xidmətlərin qiyməti” amili gənc nəsillə nisbətən yaşlı nəsillə üçün daha çox əhəmiyyət kəsb edir. Məsələn, Mingəçevir şəhərində 39-48 (60,7%) və 49-58 (63,1%) yaşlılarla müqayisədə 18-28 (37,5%) və 29-38 (34,8%) yaşlılar azlıq təşkil edir. Yevlax rayonunda 49-58 yaş qrupu 50,7%, 18-28 yaş qrupu 23,3%, 29-38 yaş qrupu isə 23,9% təşkil edir. Ağdaş rayonunda 49-58 (39,3%) yaşlılarla müqayisədə 39-48 (24,7%) yaşlılar azlıq təşkil edir.

Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda “tibbi xidmətlərin keyfiyyəti” amili daha yüksək təhsil səviyyəsi olan respondentlərlə müqayisədə aşağı təhsil səviyyəsi olanlar üçün az əhəmiyyət kəsb edir: Mingəçevir şəhərində natamam ali və ali təhsillilər 71,4%, tam orta və aşağı təhsillilər 69,5%, eləcə də orta ixtisas təhsili olanlar 68,4% təşkil edir. Yevlax rayonunda natamam ali və ali təhsillilər 56,8%, tam orta və aşağı təhsillilər 55,1% və orta ixtisas təhsili olanlar 53,2% təşkil edir.

Yalnız Ağdaş rayonunda bu bənd üzrə təhsil qrupları arasında fərq mövcuddur: natamam ali və ali təhsillilər 26%, tam orta və aşağı təhsillilər 18,1%, orta ixtisas təhsili olanlar 39,2% təşkil edir.

Hər üç regionda “peşəkar həkim heyəti” amili respondentlər üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Lakin, respondentlərin sosial-demoqrafik qrupları və təhsil qrupları arasında əhəmiyyətli fərq aşkar olunmayıb.

Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda tibb müəssisəsinin “evə yaxınlığı” gənc nəsillə müqayisədə daha çox yaşlı qrupdan olan respondentlər üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir: Mingəçevir şəhərində 59-65 yaşda olanlarla (41,4%) müqayisədə 18-28 yaşlılar 15,4%, 29-38 yaşlılar isə 12,2% təşkil edir. Yevlax rayonunda 49-58 yaşlılarla (47,8%) və 59-65 yaşda olanlarla (38,9%) müqayisədə 18-28 yaşlılar 23,3% təşkil edir. Ağdaş rayonunda isə yaş amili əhəmiyyətli rol oynamır.

Yevlax rayonunda tibb müəssisəsinin “evə yaxınlığı” amili kəndlərdə yaşayanlar (51,1%) üçün şəhərdə yaşayanlardan (15,5%) daha çox əhəmiyyət kəsb edir.

Ağdaş rayonunda tibb müəssisəsinin “evə yaxınlığı” amili şəhərlərdə yaşayan respondentlər (11,4%) üçün kəndlərdə yaşayanlarla (9,9%) müqayisədə daha çox əhəmiyyət kəsb edir.

1.4. Tibb müəssisələri

Respondentlər Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və 2016-cı ildə (12 ay) hansı tibb müəssisələrində tibbi xidmətlər almışlar?

Cədvəl 7. Respondentlərin tibbi xidmət aldıkları tibb müəssisələri (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri		Yevlax rayonu	
		2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı il (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı il (12 ay)
		%	%	%	%
		1	Ailə Sağlamlıq Mərkəzində	75,5	18,5 ¹
2	Poliklinikada	15,5	15,0	18,2	38,2
3	Xəstəxanada	87,5	67,5	75,1	49,5
4	Özəl klinikada	23,5	48,3	19,1	22,5
5	Paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində	6,8	22,8	15,4	28,6
6	Heç birində	0,5	1,0	11,1	13,8
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	-	-	-

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Sorğu göstərdi ki, respondentlərin böyük əksəriyyəti 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) xəstəxanada tibbi xidmətlər almışlar (Mingəçevir şəhərində 87,5%, Yevlax rayonunda 75,1%).

2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) bu iki regionda xəstəxanalarda tibbi xidmətlər almış respondentlərin sayı əhəmiyyətli dərəcədə artıb (Mingəçevir şəhərində 20%, Yevlax rayonunda isə 25,6% artıb).

Bundan əlavə, respondentlərin böyük əksəriyyəti 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) tibbi xidmətləri Ailə Sağlamlıq Mərkəzlərində almışlar ki, (Mingəçevir şəhərində 75,5%, Yevlax rayonunda 66,5%), bu da çox yaxşı bir göstərici hesab edilə bilər.

¹ Bu göstərici 2016-cı il üzrə Mingəçevir şəhərində tibb məntəqələrinə müraciətlərin sayını özündə əks etdirir. İcbari tibbi sığortanın tətbiqindən sonra həkim və tibb məntəqələrinin bazasında Ailə Sağlamlıq Mərkəzlərinin şöbəsi və bölmələri yaradılmışdır.

² Bu göstərici 2016-cı il üzrə Yevlax rayonunda tibb məntəqələrinə müraciətlərin sayını özündə əks etdirir. İcbari tibbi sığortanın tətbiqindən sonra həkim və tibb məntəqələrinin bazasında Ailə Sağlamlıq Mərkəzlərinin şöbəsi və bölmələri yaradılmışdır.

Sorğuda iştirak edən respondentlərin müəyyən bir hissəsi 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) tibbi xidmətləri poliklinikalarda aldığını bildirib (Mingəçevir şəhərində 15,5%, Yevlax rayonunda 18,2%). Göründüyü kimi, 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə Mingəçevir şəhərində bu say dəyişməyib, Yevlax rayonunda isə poliklinikada tibbi xidmətlər alanların sayı iki dəfə azalıb.

Yevlax rayonunda təxminən hər beş respondentdən biri (19,1%) və Mingəçevir şəhərində isə təxminən hər dörd respondentdən biri (23,5%) 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) özəl klinikalarda tibbi xidmətlər aldığını qeyd edib. Bundan başqa, 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə Mingəçevir şəhərində özəl klinikalarda tibbi xidmətlər almış respondentlərin sayı iki dəfə azalıb, Yevlax rayonunda isə belə respondentlərin sayı faktiki olaraq dəyişməyib.

Respondentlərin az hissəsi (Mingəçevir şəhərində 6,8%, Yevlax rayonunda 15,4%) paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) tibbi xidmətlər aldığını bildirib. Belə ki, 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) Mingəçevir şəhəri üzrə paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində tibbi xidmətlər almış respondentlərin sayı üç dəfə, Yevlax rayonunda isə iki dəfə azalıb.

Sorğu əsasında belə qənaətə gəlmək olar ki, respondentlər səhhətləri ilə bağlı problem yarandıqda, əsasən öz rayonlarındakı tibb müəssisələrinə və ya Ailə Sağlamlıq Mərkəzlərinə müraciət edirlər.

Əldə edilən rəqəmlər bu iki pilot regionun sakinlərinin 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində tibbi xidmətlər almasına ehtiyacın əhəmiyyətli dərəcədə azaldığının aydın göstəricisidir. Bu o deməkdir ki, hazırda İTS-nin tətbiqindən sonra yerli sakinlər öz yaşadıkları ərazidə keyfiyyətli tibbi xidmətlər ala bilirlər.

Cədvəl 8. Tibb müəssisələri (Ağdaş rayonu üzrə respondentlərin %-i)

№		2017-ci il
		(12 ay)
		%
1	Tibb məntəqəsində	30,8
2	Həkim məntəqəsində	6,5
3	Poliklinikada	16,5
4	Xəstəxanada	78,8
5	Özəl klinikada	11,5
6	Paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində	45,3
7	Digər	0,5
8	Heç birində	2,8
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Müqayisə üçün sorğu zamanı Ağdaş rayonunda respondentlərə verilən “Siz 2017-ci ildə (12 ay) hansı tibb müəssisələrində tibbi xidmətlər almısınız?” sualının cavabları göstərdi ki, Ağdaş rayonunda respondentlər 2017-ci ildə (12 ay) əsasən xəstəxanada (78,8%) tibbi xidmətlər almışlar.

Ağdaşda 2017-ci ildə (12 ay) respondentlərin təxminən yarısı (45,3%) paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində, eləcə də tibb və həkim məntəqələrində (37,3%), poliklinikada (16,5%) və özəl klinikalarda (11,5%) tibbi xidmətlər aldığını bildirib.

1.5. Tibbi xidmətlər

Respondentlər hansı növ tibbi xidmətlər almışlar?

Cədvəl 9. Respondentlərin aldıkları tibbi xidmətlərin növləri (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri		Yevlax rayonu		Ağdaş rayonu
		2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı il (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı il (12 ay)	2017-ci il (12 ay)
		%	%	%	%	%
1	Ambulator	70,8	62,6	75,4	56,8	58,3
2	Təcili tibbi yardım	16,8	15,6	14,4	12,9	14,8
3	Stasionar	12,0	8,5	15,7	11,4	11,8
4	Evə çağırış	9,0	11,8	10,4	12,3	15,3
5	Almamışam	0,5	1,0	11,1	13,8	2,8
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	2,8	2,8	1,2	-

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Hər üç regionda müraciət dövründən asılı olmayaraq respondentlər daha çox ambulator tibbi xidmətlər əldə etmişlər.

Məsələn, Mingəçevir şəhərində 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) respondentlərin 70,8%-i ambulator tibbi xidmətlər əldə etmişdir. 2016-cı ildə (12 ay) isə belə respondentlərin sayı 62,6% təşkil edib.

Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) respondentlərin 75,4%-i ambulator tibbi xidmətlər əldə etmişdir. 2016-cı (12 ay) ildə isə belə şəxslərin sayı nisbətən az olub (56,8%).

Göründüyü kimi, İTS-nin tətbiqindən əvvəlki və sonrakı eyni dövrləri müqayisə etsək Mingəçevir şəhərində ambulator tibbi xidmətlər əldə etmiş

respondentlərin sayının 8,2%, Yevlax rayonunda isə 18,6% artdığı müşahidə olunur.

Ağdaş rayonunda isə 2017-ci ildə (12 ay) ambulator tibbi xidmətlər əldə etmiş respondentlər 58,3% təşkil edir.

Mingəçevir şəhərində 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) respondentlərin 16,8%-i təcili tibbi yardım xidmətləri əldə edib. 2016-cı ildə (12 ay) isə belə şəxslərin sayı bir qədər az olub (15,6%).

Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) respondentlərin 14,4%-i təcili tibbi yardım xidmətləri əldə edib. 2016-cı ildə (12 ay) belə şəxslərin sayı nisbətən az olub (12,9%).

Göründüyü kimi, İTS-nin tətbiqindən əvvəlki və sonrakı eyni dövrləri müqayisə etsək, Mingəçevir şəhərində təcili tibbi yardım xidmətləri əldə etmiş respondentlərin sayının 1,2%, Yevlax rayonunda isə 1,5% artdığı müşahidə olunur.

Ağdaş rayonunda isə 2017-ci ildə (12 ay) təcili tibbi yardım xidmətləri əldə etmiş respondentlərin sayı 14,8% olub.

Mingəçevir şəhərində 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) respondentlərin 12%-i stasionar tibbi xidmətlər əldə edib. 2016-cı ildə (12 ay) isə belə şəxslərin sayı 8,5% təşkil edib.

Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) respondentlərin 15,7%-i stasionar tibbi xidmətlər əldə edib. 2016-cı ildə (12 ay) isə belə şəxslərin sayı nisbətən az olub (11,4%).

Göründüyü kimi, İTS-nin tətbiqindən əvvəlki və sonrakı eyni dövrləri müqayisə etsək, Mingəçevir şəhərində stasionar tibbi xidmətləri əldə etmiş respondentlərin sayının 3,5%, Yevlax rayonunda isə 4,3% artdığı müşahidə olunur.

Ağdaş rayonunda isə 2017-ci ildə (12 ay) respondentlərin 11,8%-i stasionar tibbi xidmətlər əldə etdiyini bildirib.

1.6. Tibbi xidmətlərdən məmnunluq

Respondentlər əldə etdikləri tibbi xidmətlərdən nə dərəcədə məmnundurlar?

Cədvəl 10. Tibbi xidmətlərdən məmnunluq səviyyəsi (tibbi xidmətlər alan respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri		Yevlax rayonu		Ağdaş rayonu
		2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı il (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı il (12 ay)	2017-ci il (12 ay)
		%	%	%	%	%
1	Tam məmnunam	41,0	6,8	38,1	11,8	20,1
2	Əsasən məmnunam	45,5	42,7	50,5	65,0	56,6
3	Əsasən məmnun deyiləm	10,1	43,2	9,0	18,9	14,4
4	Tamamilə məmnun deyiləm	3,4	5,8	-	2,9	7,1
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	1,5	2,4	1,4	1,8

Cədvəl 10-dan göründüyü kimi, əldə etdikləri tibbi xidmətlərdən “tam məmnun” olan respondentlərin sayı 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) kəskin artıb.

Mingəçevir şəhərində bu artım təxminən altı dəfəyə (6,8%-dən 41%-ə), Yevlax rayonunda isə üç dəfəyə çatıb (11,8%-dən 38,1%-ə).

Ağdaş rayonunda hər beşinci respondent (20,1%) “tam məmnun” olduğunu bildirib. Bu da, iki pilot bölgədəki analoji qrupun faiz göstəricisindən iki dəfə azdır.

Bundan başqa, 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) “əsasən məmnun deyiləm” deyən respondentlərin sayı xeyli azalıb. Mingəçevir şəhərində bu azalma dörd dəfə (43,2%-dən 10,1%-ə), Yevlax rayonunda isə iki dəfə (18,9%-dən 9%-ə) olub.

Belə qənaətə gəlmək olar ki, bu müsbət dəyişiklik, 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) İTS sisteminin iki pilot regionda tətbiqi ilə əlaqədardır.

1.7. 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və 2016-cı ildə (12 ay) alınan tibbi xidmətlərin qiymətləndirilməsi

Respondentlər 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və 2016-cı ildə (12 ay) alınan tibbi xidmətləri və müraciət etdikləri tibb müəssisəsinin şəraitini necə qiymətləndirirlər?

Cədvəl 11-12. 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və 2016-cı ildə (12 ay) alınan tibbi xidmətlərin qiymətləndirilməsi (tibbi xidmətlər alan respondentlərin %-i)

Mingəçevir şəhəri									
№		Yaxşı		Orta		Pis		Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	
		2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı ildə (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı ildə (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı ildə (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı ildə (12 ay)
		%	%	%	%	%	%	%	%
1	Müalicənin nəticəsini	70,9	24,0	23,1	52,8	6,0	22,7	-	0,5
2	Tibbi xidmətlərin keyfiyyətini	57,3	12,9	34,2	54,0	8,5	33,1	-	-
3	Həkimlərin pasiyentlərə qarşı münasibətini	64,3	30,1	31,9	61,6	3,8	8,3	-	-
4	Tibb bacılarının və digər tibb işçilərinin münasibətini	36,5	17,9	53,5	46,7	8,5	35,4	1,5	-
5	Dərmanlarla və tibbi sərfiyyatla təminatı (şpris, pambıq və s.) (stasionar müalicə almış olanlar)	41,5	4,3	34,0	28,8	24,5	65,5	-	1,4
6	Yaxınlığı (məsafə)	61,5	54,3	34,2	41,2	4,3	4,5	-	-
7	Müasir diaqnostik avadanlıqların mövcudluğunu	84,9	16,2	13,6	52,5	1,0	31,3	0,5	-
8	Cibdən ödənişlərin ləğv olunmasını	86,7	8,8	6,3	35,2	4,5	53,5	2,5	2,5
9	Qida təminatını (stasionar müalicə almış olanlar)	52,1	9,4	34,1	49,6	13,8	41,0	-	-
10	Qidanın keyfiyyətini	42,6	6,5	41,4	46,0	16,0	47,5	-	-

	(stasionar müalicə almış olanlar)								
11	Həkimlərin peşəkarlığını	64,6	21,7	31,4	68,9	4,0	9,4	-	-
12	Tibb müəssisəsinin sanitar-gigiyenik şəraitini (təmizlik)	89,7	11,1	8,3	37,6	2,0	50,8	-	0,5
13	Müasir laborator müayinələrin (analizlər) mümkünlüyünü	60,6	17,7	33,4	55,6	6,0	26,2	-	0,5
14	Ödənişsiz tibbi xidmətlərə əlçatanlığı	78,5	8,3	17,5	5,4	3,5	84,9	0,5	1,4
15	Həyati vacib, dəyəri yüksək əməliyyatlara əlçatanlığı	71,8	9,4	17,7	17,2	8,5	70,9	2,0	2,5
16	Qeydiyyat sistemini	39,0	17,1	52,4	41,2	5,8	34,2	2,8	7,5

Mingəçevir şəhərində keçirilən sorğunun nəticələri, 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) aldıkları tibbi xidmətləri və müraciət etdikləri tibb müəssisəsinin şəraitini daha müsbət qiymətləndirən respondentlərin sayının artmasını aydın bir tendensiya kimi üzə çıxardı.

Bu, xüsusilə “müasir diaqnostik avadanlıqların mövcudluğu” (16,2%-dən 84,9%-ə), “cibdən ödənişlərin ləğv olunması” (8,8%-dən 86,7%-ə) və “tibb müəssisəsinin sanitar-gigiyenik şəraiti” (təmizlik) (11,1%-dən 89,7%-ə) bəndlərində daha aydın şəkildə özünü büruzə verir.

Bütün digər bəndlərdə də analogi vəziyyət müşahidə edilir.

Həmçinin Mingəçevir şəhərində keçirilən sorğu zamanı 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) aldıkları tibbi xidmətləri və müraciət etdikləri tibb müəssisəsinin şəraitini mənfi qiymətləndirən respondentlərin sayının azalması da müşahidə olundu.

Bu tendensiya faktiki olaraq bütün bəndlərdə nəzərə çarpır.

Belə vəziyyət xüsusilə “ödənişsiz tibbi xidmətlərə əlçatanlığı” (84,9%-dən 3,5%-ə) və “həyati vacib, dəyəri yüksək əməliyyatlara əlçatanlığı” (70,9%-dən 8,5%-ə) bəndlərində daha aydın görünür.

Yevlax rayonu									
№		Yaxşı		Orta		Pis		Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	
		2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı ildə (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı ildə (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı ildə (12 ay)	2017-2018-ci illər (son 12 ay)	2016-cı ildə (12 ay)
		%	%	%	%	%	%	%	%
1	Müalicənin nəticəsini	41,2	17,9	54,6	73,9	2,8	6,8	1,4	1,4
2	Tibbi xidmətlərin keyfiyyətini	40,8	15,0	51,6	78,9	3,4	6,1	4,2	-
3	Həkimlərin pasiyentlərə qarşı münasibətini	53,9	42,5	40,2	53,6	1,7	3,9	4,2	-
4	Tibb bacılarının və digər tibb işçilərinin münasibətini	43,6	17,5	56,4	80,4	-	2,1	-	-
5	Dərmanlarla və tibbi sərfiyyatla təminatı (şpris, pambıq və s.) (stasionar müalicə almış olanlar)	41,2	-	58,8	100,0	-	-	-	-
6	Yaxınlığı (məsafə)	27,3	30,4	37,8	34,2	34,9	35,4	-	-
7	Müasir diaqnostik avadanlıqların mövcudluğunu	30,4	22,5	52,9	70,8	0,8	2,1	15,9	4,6
8	Cibdən ödənişlərin ləğv olunmasını	85,8	10,0	12,1	40,7	-	49,3	2,1	-
9	Qida təminatını (stasionar müalicə almış olanlar)	36,8	9,5	63,2	52,4	-	38,1	-	-
10	Qidanın keyfiyyətini (stasionar müalicə almış olanlar)	32,8	5,5	67,2	56,4	-	38,1	-	-
11	Həkimlərin peşəkarlığını	59,0	37,3	32,4	51,0	0,6	9,6	8,0	2,1
12	Tibb müəssisəsinin sanitari-gigiyenik şəraitini (təmizlik)	73,4	10,7	25,2	69,3	1,4	17,1	-	2,9
13	Müasir laborator müayinələrin (analizlər) mümkünlüyünü	51,9	15,0	44,6	52,1	2,8	32,2	0,7	0,7
14	Ödənişsiz tibbi xidmətlərə əlçatanlığı	65,2	4,6	28,9	16,0	4,6	73,9	1,3	5,5
15	Həyati vacib, dəyəri yüksək əməliyyatlara əlçatanlığı	74,5	6,8	22,5	17,5	1,2	71,8	1,8	3,9
16	Qeydiyyat sistemini	40,9	15,9	50,5	32,8	4,9	45,8	3,7	5,5

Eynilə Yevlax rayonunda da keçirilən sorğu, 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) aldıkları tibbi xidmətləri və müraciət etdikləri tibb müəssisəsinin şəraitini müsbət qiymətləndirən respondentlərin sayının artmasını aşkarladı.

Bu hal xüsusilə “cibdən ödənişlərin ləğv olunması” (10%-dən 85,8%-ə), “həyati vacib, dəyəri yüksək əməliyyatlara əlçatanlıq” (6,8%-dən 74,5%-ə) və “tibb müəssisəsinin sanitar-gigiyenik şəraiti (təmizlik)” (10,7%-dən 73,4%-ə) bəndlərinə aiddir.

Digər bəndlərin əksəriyyətində də oxşar bir tendensiya müşahidə edilir.

Həmçinin Yevlax rayonunda da keçirilən sorğu zamanı 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) aldıkları tibbi xidmətləri və müraciət etdikləri tibb müəssisəsinin şəraitini mənfi qiymətləndirən respondentlərin sayının azaldığı müşahidə olundu. Bu tendensiya digər bəndlərin əksəriyyətində də müşahidə olunur.

Bu vəziyyət xüsusilə “ödənişsiz tibbi xidmətlərə əlçatanlıq” (73,9%-dən 4,6%-ə) və “həyati vacib, dəyəri yüksək əməliyyatlara əlçatanlıq” (71,8%-dən 1,2%-ə) bəndlərinə aiddir.

1.8. Alınan tibbi xidmətlərin qiymətləndirilməsi (Ağdaş rayonunda)

Respondentlər (Ağdaş rayonunda) 2017-ildə (12 ay) alınan tibbi xidmətləri və müraciət etdikləri tibb müəssisəsinin şəraitini necə qiymətləndirirlər?

Cədvəl 13. Alınan tibbi xidmətlərin qiymətləndirilməsi (Ağdaş rayonunda tibbi xidmətlər alan respondentlərin %-i)

Ağdaş rayonu					
№		Yaxşı	Orta	Pis	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm
		%	%	%	%
1	Müalicənin nəticəsini	42,2	47,3	10,0	0,5
2	Tibbi xidmətlərin keyfiyyətini	36,5	53,0	10,5	-
3	Həkimlərin pasiyentlərə qarşı münasibətini	46,8	42,7	10,0	0,5
4	Tibb bacılarının və digər tibb işçilərinin münasibətini	44,7	46,3	8,5	0,5
5	Dərmanlarla və tibbi sərfiyyatla təminatı (şpris, pambıq və s.) (stasionar müalicə almış olanlar)	29,9	51,4	11,2	7,5
6	Yaxınlığı (məsafə)	42,2	47,3	9,5	1,0
7	Müasir diaqnostik avadanlıqların mövcudluğunu	47,3	41,6	7,5	3,6
8	Qida təminatını (stasionar müalicə almış olanlar)	34,3	53,3	12,4	-

9	Qidanın keyfiyyətini (<i>stasionar müalicə almış olanlar</i>)	30,5	50,5	15,2	3,8
10	Həkimlərin peşəkarlığını	38,6	50,4	9,5	1,5
11	Tibb müəssisəsinin sanitar-gigiyenik şəraitini (təmizlik)	49,4	41,9	7,7	1,0
12	Müasir laborator müayinələrin (analizlər) mümkünlüyünü	43,2	47,3	7,7	1,8

Cədvəl 13-dən görüldüyü kimi, Ağdaş rayonunda respondentlər alınan tibbi xidmətləri və müraciət etdikləri tibb müəssisəsinin şəraitini qiymətləndirərkən ən çox “tibb müəssisəsinin sanitar-gigiyenik şəraitini (təmizlik)” (49,4%), “müasir diaqnostik avadanlıqların mövcudluğunu” (47,3%) və “həkimlərin pasiyentlərə qarşı münasibətini” (46,8%) müsbət qiymətləndirirlər.

1.9. İTS-nin tətbiqinə dair məlumatlılıq səviyyəsi

Respondentlər 2017-ci ildən başlayaraq Mingəçevir şəhəri və Yevlax rayonunda, 2018-ci ildən başlayaraq isə Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqi haqda nə dərəcədə məlumatlıdırlar?

Cədvəl 14. *İTS-nin tətbiqi haqqında məlumatlılıq səviyyəsi (respondentlərin %-i)*

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Bu barədə heç bir məlumatım yoxdur	27,3	24,9	64,8
2	Müəyyən dərəcədə məlumatım var	48,0	50,2	24,8
3	Tam məlumatlıyam	24,3	23,7	10,4
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0,4	1,2	-

Cədvəl 14-dən görüldüyü kimi, respondentlərin yarısı (Mingəçevir şəhərində 48%, Yevlax rayonunda 50,2%) 2017-ci ildən başlayaraq yaşadığı rayon, şəhər/kənddə İTS-nin tətbiqi haqda “müəyyən dərəcədə” məlumatlı olduğunu bildirib.

Bununla yanaşı, Mingəçevir şəhərində eyni sayda respondent (respondentlərin təxminən dördü biri), “bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” (27,3%) və “tam məlumatlıyam” (24,3%) cavab variantını qeyd edib.

Oxşar hal Yevlax rayonunda da müşahidə edilib: burada da respondentlərin təxminən dördüdə biri “bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” (24,9%) və “tam məlumatlıyam” (23,7%) söyləyib.

Ağdaş rayonunda bu sahədə vəziyyət xeyli fərqlidir: burada respondentlərin əksəriyyəti (64,8%) 2018-ci ildən başlayaraq yaşadıkları rayon, şəhər/kənddə İTS-nin tətbiqi barədə “heç bir məlumatım yoxdur” fikrini bildirib.

Bunu da qeyd edək ki, Ağdaş rayonunda respondentlərin dördüdə biri (24,8%) yaşadıkları rayon, şəhər/kənddə 2018-ci ildən başlayaraq İTS-nin tətbiqi haqqında “müəyyən dərəcədə” məlumatlı olduğunu bildirib. Yalnız hər onuncu respondent (10,4%) “tam məlumatlıyam” deyib.

Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqinin sorğu keçirilən dövrdən yalnız bir neçə ay əvvəl başladığını nəzərə alsaq, bu göstəricilərin alınması təbii bir haldır.

Mingəçevir şəhərində “bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” deyən respondentlər arasında qadınların sayı (32,7%) kişilərin sayından (21%) çoxdur.

Bunun əksi olaraq, “müəyyən dərəcədə məlumatım var” deyən respondentlər arasında kişilərin sayı (55,2%) qadınların sayından (42,4%) artıqdır.

Mingəçevir şəhərində “tam məlumatlıyam” deyən respondentlər arasında kişilərin və qadınların sayı demək olar ki, eynidir (müvafiq olaraq 23,8% və 24,9%).

Mingəçevir şəhərində yaş kateqoriyaları üzrə təhlil zamanı digər bir fərq də meydana çıxmışdır: burada İTS haqqında “tam məlumatlıyam” fikrini bildiren respondentlər arasında 18-28 yaşlılar 27,4%, 29-38 yaşlılar 23,3%, 39-48 yaşlılar 29,3%, 49-58 yaşlılar 20% və 49 yaşdan yuxarı olanlar 13,8% təşkil edib.

Deməli, gənclərin İTS haqqında tam məlumatlılıq səviyyəsi daha yaşlı respondentlərə nisbətən yüksəkdir.

Mingəçevir şəhərində bu barədə “müəyyən dərəcədə məlumatım var” fikrinə gəldikdə tamamilə başqa bir vəziyyətlə qarşılaşdıq: 18-28 yaşlılar arasında 50%, 29-38 yaşlılar arasında 43,1%, 39-48 yaşlılar arasında 42,7%, 49-58 yaşlılar arasında 53,8% və 49 yaşdan yuxarı olanlar arasında 65,5% respondent bu fikri söyləyib.

Deməli, yaş qrupları üzrə müqayisə zamanı məlum olur ki, “müəyyən dərəcədə məlumatım var” deyən yaşlı respondentlər gənclərə nisbətən üstünlük təşkil edirlər.

Mingəçevir şəhərində “bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” deyən respondentlər arasında daha yüksək faiz göstəricisi 29-38 yaşlılara aiddir. Belə ki, 29-38 yaşlılar 33,6% , 39-48 yaşlılar 28%, 49-58 yaşlılar 26,2%, 18-28 yaşlılar 22,6% və 59-65 yaşda olanlar 20,7% təşkil edib.

Mingəçevir şəhərində İTS haqqında “tam məlumatlı” olan respondentlər arasında natamam ali və ali təhsillilər 29%, orta ixtisaslılar 27,6% və tam orta və aşağı təhsilli olanlar 13,9% təşkil edib. Buna istinadən belə qənaətə gəlmək olar ki, təhsil amili də müəyyən bir rol oynayır.

Yevlax rayonunda “bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” deyən respondentlər arasında qadınların sayı 29% olmaqla kişilərin sayından (22,2%) bir qədər çoxdur.

Bunun əksi olaraq, İTS haqqında “müəyyən dərəcədə məlumatım var” deyən respondentlər arasında kişilərin sayı (55,1%) qadınların sayından (45,5%) artıqdır.

Yevlax rayonunda bu barədə “tam məlumatlıyam” deyən respondentlər arasında kişilərin və qadınların sayı təxminən eynidir (müvafiq olaraq 22,7% və 25,5%).

Yevlax rayonunda digər bir fərq isə yaş kateqoriyaları üzrə təhlil apararkən meydana çıxıb: İTS haqqında “tam məlumatlıyam” fikrini bildirən respondentlər arasında 18-28 yaşlılar 17,1%, 29-38 yaşlılar 25,4%, 39-48 yaşlılar 24%, 49-58 yaşlılar 29,9% və 59-65 yaşda olanlar 25% təşkil edib.

Deməli, bu barədə “tam məlumatlıyam” fikrini bildirən respondentlərin sayı bütün yaş qrupları üzrə təxminən eynidir (18-28 yaşlılar istisna olmaqla).

Yevlax rayonunda bu barədə “müəyyən dərəcədə məlumatım var” deyən respondentlər arasında 18-28 yaşlılar 53,9%, 29-38 yaşlılar 55,2%, 39-48 yaşlılar 41,3%, 49-58 yaşlılar 53,7% və 59-65 yaşda olanlar 50% təşkil edib.

Deməli, Yevlax rayonunda “müəyyən dərəcədə məlumatım var” deyən respondentlərin sayı bütün yaş qrupları üzrə təxminən eynidir (39-48 yaşlılar istisna olmaqla).

Yevlax rayonunda “bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” deyən respondentlər arasında digər yaş qrupları ilə müqayisədə ən böyük fərq 39-48 və 49-58 yaşlılar arasındadır. Belə ki, 39-48 yaşlılar 34,7%, 18-28 yaşlılar 28,9%, 59-65 yaşda olanlar 25%, 29-38 yaşlılar 19,4% və 49-58 yaşlılar 16,4% təşkil edir.

Yevlax rayonunda İTS haqqında “tam məlumatlı” olan respondentlər arasında natamam ali və ali təhsillilər 26,4%, orta ixtisaslılar 24,4%, tam orta və aşağı təhsilli olanlar 21,2% təşkil edib. Deməli, burada təhsil faktoru müəyyən bir rol oynayır.

Ağdaş rayonunda “bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” (müvafiq olaraq 65% və 64,5%), “müəyyən dərəcədə məlumatım var” (müvafiq olaraq 24,9% və 24,6%) və “tam məlumatlıyam” (müvafiq olaraq 10,2% və 10,8%) deyənlər arasında kişi və qadın respondentlərin sayı eynidir.

Ağdaş rayonunda “bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” deyən respondentlər arasında ən yüksək faiz göstəricisi 39-48 yaşlılara (79%) və 59-65 yaşda olanlara (70,6%) aiddir. Digər yaş qruplarında bu göstərici belədir: 18-28 yaşlılar 62,7%, 29-38 yaşlılar 54,6% və 49-58 yaşlılar 60%.

Ağdaş rayonunda digər bir fərq isə yaş kateqoriyaları üzrə təhlil apararkən meydana çıxıb: bu barədə “tam məlumatlı” olan respondentlər 18-28 yaşlılar arasında 7,2%, 29-38 yaşlılar arasında 16,7%, 39-48 yaşlılar arasında 6,2%, 49-58 yaşlılar arasında 15% və 59-65 yaşda olanlar arasında 5,9% təşkil edib.

Ağdaş rayonunda yaş kateqoriyaları üzrə təhlil apararkən belə bir fakt ortaya çıxıb: İTS haqqında “müəyyən dərəcədə məlumatım var” deyən

respondentlər arasında 18-28 yaşlılar 30,1%, 29-38 yaşlılar 28,7%, 39-48 yaşlılar 14,8%, 49-58 yaşlılar 25% və 59-65 yaşda olanlar 23,5% təşkil edib.

Ağdaş rayonunda bu barədə “tam məlumatlı” olan respondentlər arasında natamam ali və ali təhsillilər - 13%, orta ixtisaslılar 20,5%, tam orta və aşağı təhsilli olanlar 5% təşkil edib. Deməli, burada da təhsil faktoru müəyyən bir rol oynayır.

1.10. İTS haqqında məlumat mənbələri

Respondentlər İTS haqqında məlumatı əsasən hansı mənbələrdən alırlar?

*Cədvəl 15. İTS haqqında məlumat mənbələri
(məlumatlı olan respondentlərin %-i)*

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Agentliyin nümayəndələri ilə görüşlər	25,8	24,6	12,4
2	Yerli icra nümayəndələri ilə görüşlər	6,5	8,9	6,5
3	Tibb müəssisələri	19,4	18,9	10,3
4	Tibb işçiləri	36,5	25,8	16,8
5	Sağlamlıq həftələri	13,6	14,2	4,0
6	Bukletlər, broşürlər, yaddaş kitabçaları, posterlər	32,0	24,0	7,0
7	Qəzetlər	11,0	5,5	2,8
8	Televiziya (mərkəzi, yerli)	64,0	43,7	26,5
9	Radio (mərkəzi, yerli)	17,0	18,7	7,8
10	Onlayn media, sosial şəbəkələr	24,5	16,8	14,0
11	Sosial reklam	13,8	9,8	5,5
12	Dostlar, qohumlar, tanışlar və iş yoldaşları	50,5	47,7	15,8
13	Digər	-	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0,3	-	-

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Cədvəl 15-dən görüldüyü kimi, respondentlər pilot ərazilərdə İTS-nin tətbiqi haqqında məlumatı müxtəlif mənbələrdən alırlar və həmin məlumat mənbələrinin “xüsusi çəkisi” bir-birindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir.

İlk növbədə, respondentlər İTS haqqında məlumatı əsasən televiziya (mərkəzi, yerli) alırlar: bu göstərici Mingəçevir şəhərində 64%, Yevlax rayonunda 43,7%, Ağdaş rayonunda 26,5% təşkil edir.

Əhəmiyyətlik dərəcəsinə görə televiziya sonra ikinci yerdə respondentlərin gündəlik ünsiyyətdə olduğu mikromühit, yəni dostlar, qohumlar, tanışlar və iş yoldaşlarıdır ki, bu da Mingəçevir şəhərində - 50,5%, Yevlax rayonunda isə 47,7% təşkil edir.

Ümumiyyətlə, ailənin, sosial mikromühitin respondentlərə informasiya ötürmə prosesində böyük və xüsusi rol oynadığını qeyd etmək lazımdır. Məhz öz sosial mühitləri vasitəsilə respondentlər çox zaman İTS haqqında zəruri məlumatları əldə edirlər.

Lakin Ağdaş rayonunda bu rəqəm daha kiçikdir (15,8%). Bu da təbii haldır, çünki, İTS-nin Ağdaş rayonunda sorğunun keçirildiyi vaxtdan bir ay əvvəl tətbiq olunduğunu və burada yaşayan vətəndaşların İTS çərçivəsində göstərilən tibbi xidmətlər barədə az məlumatlı olduğunu nəzərə alsaq, onların bu informasiyanı ətrafdakılarla bölüşmək, qarşılıqlı müzakirə etmək kimi imkanları olmayıb.

İTS haqqında məlumat mənbəyi kimi əhəmiyyətlik dərəcəsinə görə mikromühitdən sonra üçüncü yerdə tibb işçiləri durur. Respondentlərin Mingəçevir şəhərində 36,5%-i, Yevlax rayonunda 25,8%-i bu fikirdədir.

Diqqəti cəlb edən faktdır ki, hər dördüncü respondent Agentliyin nümayəndələri ilə görüşləri (Mingəçevir şəhərində - 25,8%, Yevlax rayonunda - 24,6%) İTS haqqında məlumat mənbəyi kimi qeyd edib. Yuxarıda qeyd olunanlarla müqayisədə İTS haqqında məlumat mənbəyi kimi qeyd olunan bəndin nisbətən aşağı yer tutmasına baxmayaraq, bu rəqəmləri kifayət qədər yaxşı göstərici hesab etmək olar. Ağdaş rayonunda bu göstəricinin 2 dəfə az olmasına səbəb (12,4%) orada bu istiqamətdə işin yenidən başlamasıdır.

Yazılı vasitələr (bukletlər, broşürlər, yaddaş kitabçaları, posterlər) də nisbətən yaxşı göstəriciyə malikdir: Mingəçevir şəhərində 32%, Yevlax rayonunda 24%. Eyni fikri “onlayn media, sosial şəbəkələr”ə də aid etmək olar: Mingəçevir şəhərində bu göstərici 24,5%, Yevlax rayonunda 16,8% təşkil edib.

Hər beşinci respondent İTS haqqında məlumat mənbəyi kimi tibb müəssisələrini (Mingəçevir şəhərində 19,4%, Yevlax rayonunda 18,9%) qeyd edib.

1.11. Ailə həkimi haqqında məlumatlılıq

Respondentlər öz ailə həkimini tanıyırlar?

Cədvəl 16. Ailə həkimini tanımaq (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu
		%	%
1	Bəli	96,0	87,4
2	Xeyr	3,5	12,0
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0,5	0,6

Cədvəl 16-dan göründüyü kimi, respondentlərin böyük əksəriyyəti (Mingəçevir şəhərində 96% və Yevlax rayonunda 87,4%) öz ailə həkimini tanıyır.

1.12. Ailə həkiminə (Ailə Sağlamlıq Mərkəzinə) müraciət

Respondentlər son 12 ay (1 il) ərzində ailə həkiminə (ASM) müraciət ediblər?

Cədvəl 17. Ailə həkiminə (Ailə Sağlamlıq Mərkəzinə) müraciət (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu
		%	%
1	Bəli	75,5	66,5
2	Xeyr	24,5	33,5

Cədvəl 17-dən göründüyü kimi, son 12 ay (1 il) ərzində Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda respondentlərin əksəriyyəti (müvafiq olaraq 75,5% və 66,5%) ailə həkiminə (ASM) müraciət edib.

1.13. Ailə həkiminin xidmətləri

Respondentlər ailə həkiminin qəbulunda (ASM) olarkən hansı xidmətlərdən istifadə ediblər?

Cədvəl 18. Ailə həkiminin xidmətləri (ailə həkiminə müraciət edən respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu
		%	%
1	Müayinə	78,0	67,5
2	Müalicə	26,0	22,6
3	Uşaqların müayinəsi	21,5	20,3
4	İxtisas həkiminə göndəriş	57,0	49,8
5	Digər	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	-

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Cədvəl 18-dən göründüyü kimi, respondentlər ailə həkiminin qəbulunda (ASM) olarkən əsasən “müayinə” xidmətlərindən istifadə ediblər. Bu göstərici Mingəçevir şəhərində 78%, Yevlax rayonunda 67,5% təşkil edir.

Respondentlər arasında bəndlər üzrə qeyd etmə tezliyinə görə ikinci yeri “ixtisas həkiminə göndəriş” tutur. Yevlax rayonunda respondentlərin təxminən yarısı (49,8%), Mingəçevir şəhərində isə yarıdan bir az çoxu (57%) bu cavab variantını qeyd edib.

İki pilot regionda hər dördüncü respondent ailə həkiminin (ASM) qəbulunda olarkən “müalicə” xidmətlərindən istifadə edib: Mingəçevir şəhərində bu göstərici 26% və Yevlax rayonunda 22,6%-dir.

Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda hər beşinci respondent ailə həkiminin qəbulunda (ASM) olarkən “uşaqların müayinəsi” xidmətlərindən istifadə edib (müvafiq olaraq 21,5% və 20,3%).

1.14. Ailə həkiminin xidmətlərindən razılıq səviyyəsi

Respondentlər ailə həkiminin qəbulunda (ASM) olarkən əldə etdikləri xidmətlərdən nə dərəcədə razı qalıblar?

Cədvəl 19. Ailə həkiminin xidmətlərindən razılıq səviyyəsi (ailə həkiminə müraciət edən respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu
		%	%
1	Tam razı qalmışam	33,4	29,2
2	Əsasən razı qalmışam	50,1	60,8
3	Əsasən razı qalmamışam	15,4	8,8
4	Tamamilə razı qalmamışam	1,1	1,2

Mingəçevir şəhərində respondentlərin böyük əksəriyyəti (83,5%) ailə həkiminin (ASM) qəbulunda olarkən əldə etdiyi xidmətlərdən razı qalmışdır. Respondentlərin 33,4%-i “tam razı qalmışam”, 50,1%-i isə “əsasən razı qalmışam” cavab variantını qeyd edib.

Mingəçevir şəhərində respondentlərin yalnız 16,5%-i “razı qalmamışam” (“əsasən razı qalmamışam” 15,4%, “tamamilə razı qalmamışam” 1,1%) söyləyib.

Yevlax rayonunda da oxşar vəziyyətdir: respondentlərin böyük əksəriyyəti (90%) ailə həkiminin (ASM) qəbulunda olarkən əldə etdiyi xidmətlərdən razı qalmışdır. Razı olan respondentlərin 29,2%-i “tam razı qalmışam”, 60,8%-i isə “əsasən razı qalmışam” cavab variantını qeyd edib.

Eyni zamanda, Yevlax rayonunda respondentlərin yalnız 10%-i “razı qalmamışam” (“əsasən razı qalmamışam” 8,8%, “tamamilə razı qalmamışam” 1,2%) söyləyib.

1.15. Ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyi

Respondentlər Mingəçevir şəhər və Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və Ağdaş rayonunda 2017-ci ildə (12 ay) ambulator tibbi xidmətlərdən hansı tezliklə istifadə ediblər?

Cədvəl 20. Ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyi (ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə edən respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Bir dəfə	44,3	38,2	45,3
2	2-3 dəfə	43,8	37,7	34,3
3	4 və daha çox	11,9	24,1	20,4
4	Digər	-	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	-	-

İki regionda təxminən eyni sayda respondent qeyd edib ki, son 12 ay (1 il) ərzində ambulator tibbi xidmətlərdən “bir dəfə” istifadə edib (Mingəçevir şəhərində 44,3%, Ağdaş rayonunda 45,3%). Yevlax rayonunda bu respondentlər bir qədər azlıq təşkil edir - 38,2%.

Mingəçevir şəhərində respondentlərin 43,8%-i son 12 ay (1 il) ərzində ambulator tibbi xidmətlərdən “2-3 dəfə” istifadə edib. Digər iki region üzrə bu göstərici yaxındır (Yevlax rayonunda 37,7%, Ağdaş rayonunda 34,3%).

Mingəçevir şəhərində hər səkkizinci (11,9%), Yevlax rayonunda hər dördüncü (24,1%), Ağdaş rayonunda isə hər beşinci (20,4%) respondent ambulator tibbi xidmətlərdən “4 və daha çox” istifadə edib.

1.16. Ambulator tibbi xidmətlərdən məmnunluq

Respondentlər Mingəçevir şəhər və Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və Ağdaş rayonunda 2017-ci ildə (12 ay) istifadə etdikləri ambulator tibbi xidmətlərdən nə dərəcədə məmnundurlar?

Cədvəl 21. Ambulator tibbi xidmətlərdən məmnunluq (ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə edən respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Tam məmnunam	37,4	31,5	18,0
2	Əsasən məmnunam	50,5	53,2	62,6
3	Əsasən məmnun deyiləm	9,9	11,7	10,4
4	Tamamilə məmnun deyiləm	1,6	1,8	7,8
99	Cavab verməkdə çətinlik	0,6	1,8	1,2

Mingəçevir şəhərində ambulator xidmətlərdən istifadə etmiş sorğuda iştirak edən respondentlərin mütləq əksəriyyəti (87,9%) ambulator tibbi xidmətlərdən məmnun qalmışdır. Məmnun olan respondentlərin 37,4%-i “tam məmnunam”, 50,5%-i isə “əsasən məmnunam” deyib.

Mingəçevir şəhərində respondentlərin yalnız 11,5%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” 9,9%, “tamamilə məmnun deyiləm” - 1,6%) fikrini qeyd edib.

Yevlax rayonunda respondentlərin böyük əksəriyyəti (84,7%) ambulator tibbi xidmətlərdən məmnun qalıb. Məmnun olan respondentlərin 31,5%-i “tam məmnunam”, 53,2%-i isə “əsasən məmnunam” deyib.

Yevlax rayonunda respondentlərin yalnız 13,5%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” - 11,7%, “tamamilə məmnun deyiləm” - 1,8%) fikrini qeyd edib.

Ağdaş rayonunda respondentlərin böyük əksəriyyəti (80,6%) ambulator tibbi xidmətlərdən məmnun qalıb. Məmnun olan respondentlərin 18%-i “tam məmnunam”, 62,6%-i isə “əsasən məmnunam” deyib.

Ağdaş rayonunda respondentlərin yalnız 18,2%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” 10,4%, “tamamilə məmnun deyiləm” 7,8%) deyib.

1.17. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə tezliyi

Respondentlər Mingəçevir şəhər və Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və Ağdaş rayonunda 2017-ci ildə (12 ay) təcili tibbi yardım xidmətlərindən hansı tezliklə istifadə ediblər (özü və ya ailə üzvləri üçün)?

*Cədvəl 22. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə tezliyi
(respondentlərin %-i)*

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Bir dəfə	23,8	19,8	14,4
2	2-3 dəfə	10,8	10,2	11,3
3	4 və daha çox	1,0	1,8	2,5
4	İstifadə etməmişəm (etməyiblər)	64,4	68,2	71,8
5	Digər	-	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	-	-

Mingəçevir şəhərində hər dördüncü (23,8%), Yevlax rayonunda hər beşinci (19,8%) və Ağdaş rayonunda hər yeddinci (14,4%) respondent qeyd etdi ki, son 12 ay (1 il) ərzində təcili tibbi yardım xidmətlərindən “bir dəfə” istifadə etdiyini bildirib (özü və ya ailə üzvləri üçün).

Üç regionda da təxminən hər onuncu respondent, son 12 ay (1 il) ərzində təcili tibbi yardım xidmətlərindən “2-3 dəfə” istifadə etdiyini (özü və ya ailə üzvləri üçün) deyib.

1.18. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən məmnunluq

Respondentlər Mingəçevir şəhər və Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və Ağdaş rayonunda 2017-ci ildə (12 ay) göstərilən təcili tibbi yardım xidmətlərindən nə dərəcədə məmnundurlar?

Cədvəl 23. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən məmnunluq (təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə edən respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Tam məmnunam	23,3	29,6	27,1
2	Əsasən məmnunam	59,3	42,1	41,0
3	Əsasən məmnun deyiləm	8,7	11,2	19,0
4	Tamamilə məmnun deyiləm	8,7	14,5	12,5
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	2,6	0,4

Sorğu göstərdi ki, Mingəçevir şəhərində təcili tibbi yardım xidmətləri əldə etmiş respondentlərin böyük əksəriyyəti (82,6%) bu xidmətlərdən məmnundur. Məmnun olanlardan 23,3%-i “tam məmnunam”, 59,3%-i isə “əsasən məmnunam” deyir.

Mingəçevir şəhərində respondentlərin yalnız 17,4%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” 8,7%, “tamamilə məmnun deyiləm” 8,7%) deyib.

Yevlax rayonunda təcili tibbi yardım xidmətləri əldə etmiş respondentlərin böyük əksəriyyəti (71,7%) bu xidmətlərdən məmnundur. Məmnun olanlardan 29,6%-i “tam məmnunam”, 42,1%-i isə “əsasən məmnunam” deyir.

Yevlax rayonunda respondentlərin yalnız 25,7%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” 11,2%, “tamamilə məmnun deyiləm” 14,5%) fikrini bildirib.

Ağdaş rayonunda təcili tibbi yardım xidmətləri əldə etmiş respondentlərin böyük əksəriyyəti (68,1%) bu xidmətlərdən məmnundur. Məmnun olanlardan 27,1%-i “tam məmnunam”, 41%-i isə “əsasən məmnunam” deyir.

Ağdaş rayonunda respondentlərin yalnız 31,5%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” 19%, “tamamilə məmnun deyiləm” 12,5%) söyləyib.

1.19. Respondentlərin son 12 ay (1 il) ərzində tibb müəssisələrinin müxtəlif fəaliyyət sahələri haqda fikirləri

Respondentlər son 12 ay (1 il) ərzində tibb müəssisələrinin müxtəlif fəaliyyət sahələri haqda suallara necə cavab verirlər?

Cədvəl 24-26. Respondentlərin son 12 ay (1il) ərzində tibb müəssisələrinin müxtəlif fəaliyyət sahələri haqda fikirləri (respondentlərin %-i)

№	Mingəçevir şəhəri			
	Son 12 ay (1 il) ərzində...	Bəli	Xeyr	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm
		%	%	%
1	Tibb müəssisəsində ödənişli xidmətlər üçün vəsait ödəyərkən sizə qəbz verilib?	73,3	17,2	9,5
2	Həkimlərə cibdən ödənişlər etmisiniz?	7,5	83,2	9,3
3	Orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər etmisiniz?	7,0	82,2	10,8

Mingəçevir şəhərində keçirilən sorğu zamanı respondentlərin 73,3%-i “tibb müəssisəsində ödənişli xidmətlər üçün vəsait ödəyərkən qəbz verilib” cavabını verib.

Son 12 ay (1 il) ərzində Mingəçevir şəhərində sorğuda iştirak edən bütün respondentlərin böyük əksəriyyəti tərəfindən nə həkimlərə (83,2%), nə də orta tibb işçilərinə (82,2%) cibdən ödənişlərin edilmədiyi məqama xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Bu rəqəmləri çox müsbət bir göstərici kimi qeyd etmək olar.

Eyni zamanda, Mingəçevir şəhərində bütün respondentlərin çox az hissəsi (orta hesabla 7%) son 12 ay (1 il) ərzində həkimlərə və orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər etmişdir. Digər respondentlər (9-11%) bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkiblər.

№	Yevlax rayonu			
	Son 12 ay (1 il) ərzində...	Bəli	Xeyr	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm
		%	%	%
1	Tibb müəssisəsində ödənişli xidmətlər üçün vəsait ödəyərkən sizə qəbz verilib?	76,9	6,2	16,9
2	Həkimlərə cibdən ödənişlər etmisiniz?	8,8	78,2	13,0
3	Orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər etmisiniz?	7,1	77,5	15,4

Yevlax rayonunda da təxminən eyni vəziyyətlə rastlaşdıq. Son 12 ay (1 il) ərzində sorğuda iştirak edən respondentlərin böyük əksəriyyəti tərəfindən nə

həkimlərə (78,2%), nə də orta tibb işçilərinə (77,5%) cibdən ödənişlər edilməyib. Bu da çox müsbət bir göstəricidir.

Eyni zamanda, Yevlax rayonunda bütün respondentlərin çox az hissəsi (orta hesabla 7-9%) son 12 ay (1 il) ərzində həkimlərə və orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər edib. Digər respondentlər (13-15%) bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkiblər.

Yevlax rayonunda respondentlərin 76,9%-i tibb müəssisəsində ödənişli xidmətlər üçün vəsait ödəyərkən qəbzini verildiyini qeyd edib.

Ağdaş rayonu			
2017-ci il (12 ay) ərzində...	Bəli	Xeyr	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm
	%	%	%
1. Həkimlərə cibdən ödənişlər etmisiniz?	61,7	10,8	27,5
2. Orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər etmisiniz?	63,6	15,2	21,2

Ağdaş rayonunda 2017-ci il (12 ay) ərzində sorğuda iştirak edən respondentlərin əksəriyyəti tərəfindən həkimlərə (61,7%) və orta tibb işçilərinə (63,6%) cibdən ödənişlər edilib. Bu isə Mingəçevir şəhərindəki və Yevlax rayonundakı analoji göstəricilərlə müqayisədə xeyli çoxdur.

Eyni zamanda, Ağdaş rayonunda bütün respondentlərin çox az hissəsi (orta hesabla 11-15%) 2017-ci il (12 ay) ərzində həkimlərə və orta tibb işçilərinə cibdən ödəniş etməyib.

Digər respondentlər (21-27%) bu suala cavab verməkdə çətinlik çəkiblər.

1.20. Xəstəliklərin profilaktikası

Respondentlər Mingəçevir şəhər və Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və Ağdaş rayonunda 2017-ci ildə (12 ay) ərzində müxtəlif xəstəliklərin profilaktikasına dair tibb işçiləri tərəfindən məsləhət alıblar?

Cədvəl 27. Xəstəliklərin profilaktikası (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Bəli	68,8	65,2	32,0
2	Xeyr	30,8	34,2	64,0
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0,4	0,6	4,0

Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda sorğuda iştirak edən respondentlərin əksəriyyəti (müvafiq olaraq 68,8% və 65,2%) son 12 ay (1 il) ərzində müxtəlif xəstəliklərin profilaktikasına dair tibb işçiləri tərəfindən məsləhət aldığını bildirib.

Ağdaş rayonunda son 12 ay (1 il) ərzində müxtəlif xəstəliklərin profilaktikasına dair tibb işçiləri tərəfindən məsləhət alan respondentlərin sayı iki dəfə az olub (32%).

1.21. Profilaktik tədbirlərdən məmnunluq

Respondentlər Mingəçevir şəhər və Yevlax rayonunda 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) və Ağdaş rayonunda 2017-ci ildə (12 ay) ərzində rayon, şəhər/kənd ərazisində aparılan profilaktik tədbirlərdən nə dərəcədə məmnundurlar?

Cədvəl 28. Profilaktik tədbirlərdən məmnunluq (xəstəliklərin profilaktikasına dair tibb işçiləri tərəfindən məsləhət almış respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Tam məmnunam	26,0	28,9	27,8
2	Əsasən məmnunam	45,5	42,6	45,2
3	Əsasən məmnun deyiləm	10,5	10,5	8,4
4	Tamamilə məmnun deyiləm	3,8	7,7	7,5
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	14,2	10,3	11,1

Mingəçevir şəhərində xəstəliklərin profilaktikasına dair tibb işçiləri tərəfindən məsləhət alan respondentlərin əksəriyyəti (71,5%) aparılan profilaktik tədbirlərdən məmnunluğunu bildirib. Məmnun olan respondentlərin 26%-i “tam məmnunam”, 45,5%-i isə “əsasən məmnunam” deyib.

Mingəçevir şəhərində respondentlərin yalnız 14,3%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” 10,5%, “tamamilə məmnun deyiləm” 3,8%) fikrini bildirib.

Yevlax rayonunda da xəstəliklərin profilaktikasına dair tibb işçiləri tərəfindən məsləhət alan respondentlərin əksəriyyəti (71,5%) aparılan profilaktik tədbirlərdən məmnunluğunu bildirib. Məmnun olan respondentlərin 28,9%-i “tam məmnun”, 42,6%-i isə “əsasən məmnun” olduğunu söyləyib.

Yevlax rayonunda respondentlərin yalnız 18,2%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” 10,5%, “tamamilə məmnun deyiləm” 7,7%) deyib.

Ağdaş rayonunda xəstəliklərin profilaktikasına dair tibb işçiləri tərəfindən məsləhət alan respondentlərin əksəriyyəti (73%) aparılan profilaktik tədbirlərdən məmnundur. Məmnun olan respondentlərin 27,8%-i “tam məmnun”, 45,2%-i isə “əsasən məmnun” olduğunu bildirib.

Ağdaş rayonunda respondentlərin yalnız 15,9%-i “məmnun deyiləm” (“əsasən məmnun deyiləm” 8,4%, “tamamilə məmnun deyiləm” 7,5%) deyib.

1.22. İTS-nin tətbiqindən əvvəlki və sonrakı dövrlərdə maddi sıxıntı

İTS-nin tətbiqindən əvvəl və sonra respondentlərin tibbi xidmət əldə etmək üçün maddi sıxıntı keçirmələrində hər hansı bir dəyişiklik baş verib?

Cədvəl 29. İTS-nin tətbiqindən əvvəlki və sonrakı dövrlərdə maddi sıxıntı (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri		Yevlax rayonu	
		%		%	
		Əvvəl	Sonra	Əvvəl	Sonra
1	Cərrahi əməliyyatlar üçün	59,3	4,0	61,8	3,1
2	Dərmanları alarkən	54,3	15,3	43,7	20,0
3	Həkim müayinəsinə gedərkən	47,5	4,5	36,3	7,1
4	Laborator müayinədən keçmək üçün	21,5	2,0	22,2	2,5
5	Təcili tibbi yardım çağırışı üçün	13,8	4,3	18,7	0,9
6	Heş bir maddi sıxıntı keçirməmişəm	9,5	84,5	11,7	68,6
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	7,8	9,3	5,5	8,4

*Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Mingəçevir şəhəri üzrə respondentlərin 84,5%-i, Yevlax rayonunda isə respondentlərin 68,6%-i İTS-nin tətbiqindən sonra tibbi xidmətlər əldə edərkən maddi sıxıntı keçirmədiyini söyləyib.

Bu onu deməyə əsas verir ki, tibbi xidmət əldə etmək üçün maddi sıxıntı keçirən respondentlərin sayı İTS-nin tətbiqindən sonra kəskin azalıb. Xüsusilə də bu hal özünü cərrahi əməliyyatlarda büruzə verir: Mingəçevir şəhərində bu göstərici 59,3%-dən 4%-ə, Yevlax rayonunda isə 61,8%-dən 3,1%-ə enib.

Dərman alma ilə əlaqədar maddi sıxıntı keçirən respondentlərin sayı İTS-nin tətbiqindən sonra Mingəçevir şəhərində təxminən dörd dəfə (54,3%-dən 15,3%-dək), Yevlax rayonunda isə iki dəfə azalıb (43,7%-dən 20%-dək).

Həkim müayinəsi məsələsinə gəldikdə isə, respondentlərin maddi sıxıntı keçirməsi ötən illərlə müqayisədə Mingəçevir şəhərində 10 dəfə (47,5%-dən 4,5%-dək), Yevlax rayonunda isə beş dəfə azalıb (36,3%-dən 7,1%-dək).

Laborator müayinədən keçməklə əlaqədar maddi sıxıntı keçirən respondentlərin sayı İTS-nin tətbiqindən sonra Mingəçevir şəhərində təxminən on bir dəfə (21,5%-dən 2%-dək), Yevlax rayonunda isə doqquz dəfə azalıb (22,2%-dən 2,5%-dək).

1.23. Tibbi xidmətlərin əldə edilməsi ilə bağlı maddi sıxıntı

Respondentlər 2017-ci il ərzində tibbi xidmət əldə edərkən maddi sıxıntı keçiriblər?

Cədvəl 30. Tibbi xidmətlər əldə edərkən maddi sıxıntı keçirən respondentlərin %-i

№		Ağdaş rayonu
		%
		2017-ci il
1	Cərrahi əməliyyatlar üçün	67,8
2	Dərmanları alarkən	62,3
3	Həkim müayinəsinə gedərkən	44,7
4	Laborator müayinədən keçmək üçün	28,4
5	Təcili tibbi yardım çağırışı üçün	16,0
6	Heç bir maddi sıxıntı keçirməmişəm	21,5
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	7,8

*Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Sorğu nəticələrinə əsasən Ağdaş rayonunda respondentlərin yalnız 21,5%-i 2017-ci il ərzində tibbi xidmətlər alarkən maddi sıxıntı keçirmədiklərini bildirib. Sorğu iştirakçılarının İTS-nin tətbiqindən əvvəl tibbi xidmət alarkən aşağıda qeyd olunan sahələrlə bağlı keçirdikləri maddi sıxıntı üzrə göstəricilər belə olub: cərrahi əməliyyatlar üçün (67,8%), dərmanları alarkən (62,3%), həkim müayinəsinə gedərkən (44,7%), laborator müayinədən keçmək üçün (28,4%), təcili tibbi yardım çağırışı üçün (16%).

1.24. İTS-nin tətbiqi və dəyişikliklər

Respondentlərin fikrincə, İTS sisteminin tətbiqi hansı dəyişikliklərə səbəb olub?

Cədvəl 31. İTS-nin tətbiqi və dəyişikliklər (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu
		%	%
1	Əvvəllər müalicə olunmaq üçün kredit və ya qohumlardan borc pul götürürdüm, indi ödənişsiz tibbi xidmətlər əldə edə bilirik	44,8	48,6
2	Digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün müraciət etməyə ehtiyac qalmayıb	36,5	39,4
3	Bundan öncə müayinə və müalicə üçün xaricə gedirdik, indi buna ehtiyac	8,2	7,3

	qalmayıb		
4	Həkimini seçə bilirik	36,0	30,8
5	Mərkəzdə və regionlarda yerləşən dövlət və özəl tibb müəssisələrində ödənişsiz müayinə və müalicə almaq imkanı yaranıb	10,3	17,8
6	Həkimin qəbulunda növbəlilik artıb	41,8	44,0
7	Həkimlər xəstələrə daha çox diqqət və qayğı göstərməyə başlayıblar	26,4	22,0
8	İnsanların öz sağlamlıqlarına qarşı diqqəti artdı	32,1	19,4
9	Heç bir dəyişiklik olmayıb	5,5	6,2
10	Digər	0,5	0,6
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	5,5	8,9

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Respondentlərin ən çoxu “əvvəllər müalicə olunmaq üçün kredit və ya qohumlardan borc pul götürürdüm, indi ödənişsiz tibbi xidmətlər əldə edə bilirik” fikrini vurğulayıb (Mingəçevir şəhərində 44,8%, Yevlax rayonunda 48,6%).

Sorguda iştirak edən hər üç respondentdən biri hesab edir ki, “digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün müraciət etməyə ehtiyac qalmayıb”. Onlardan Mingəçevir şəhərində yaşayanlar 36,5%, Yevlax rayonunda yaşayanlar isə 39,4% təşkil edir.

Sorguda iştirak edən təxminən hər üç respondentdən biri hesab edir ki, “həkimini seçə bilirik”; onlardan Mingəçevir şəhərində yaşayanlar 36%, Yevlax rayonunda yaşayanlar isə 30,8% təşkil edir.

Sorguda iştirak edən demək olar ki, hər dördüncü respondent qeyd etmişdir ki, həkimlər xəstələrə daha çox diqqət və qayğı göstərməyə başlayıb; onlardan Mingəçevir şəhərində yaşayanlar 26,4%, Yevlax rayonunda yaşayanlar isə 22% təşkil edir.

Əslində, respondentlərin 40%-dən çoxu İTS sisteminin tətbiqinin mənfi nəticələrini “həkimin qəbulunda növbəliliyin artmasında” görür; onlar arasında Mingəçevir şəhərində yaşayanlar 41,8%, Yevlax rayonunda yaşayanlar isə 44% təşkil edir.

Eyni zamanda respondentlərin təxminən 6%-i qeyd edir ki, “heç bir dəyişiklik olmayıb”.

1.25. Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqi və gözlənilən dəyişikliklər

Ağdaş rayonundakı respondentlərin fikrincə, İTS sisteminin tətbiqi hansı dəyişikliklərə səbəb ola bilər?

Cədvəl 32. Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqi və gözlənilən dəyişikliklər (respondentlərin %-i)

№		Ağdaş rayonu
		%
1	Əvvəllər müalicə olunmaq üçün kredit və ya qohumlardan borc pul götürürdüm, indi ödənişsiz tibbi xidmətlər əldə edə bilərik	33,9
2	Digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün müraciət etməyə ehtiyac qalmayacaq	23,8
3	Bundan öncə müayinə və müalicə üçün xaricə gedirdik, indi buna ehtiyac qalmayacaq	6,5
4	Həkimləri seçə bilərik	15,3
5	Mərkəzdə və regionlarda yerləşən dövlət və özəl tibb müəssisələrində ödənişsiz müayinə və müalicə almaq imkanı yaranacaq	9,3
6	Həkimin qəbulunda növbəlilik artacaq	26,4
7	Həkimlər xəstələrə daha çox diqqət və qayğı göstərməyə başlayacaq	14,0
8	İnsanların öz sağlamlıqlarına qarşı diqqəti artacaq	11,8
9	Heç bir dəyişiklik olmayacaq	15,8
10	Digər	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	12,5

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Ağdaş rayonunda respondentlərin ən çoxu (33,9%) “əvvəllər müalicə olunmaq üçün kredit və ya qohumlardan borc pul götürürdüm, indi ödənişsiz tibbi xidmətlər əldə edə bilərik” fikrini vurğulayıb.

Ağdaş rayonunda sorğuda iştirak edən demək olar ki, hər dördüncü respondent (23,8%) “digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün müraciət etməyə ehtiyac qalmayacaq” deyib.

Respondentlərin 26,4%-i qeyd etmişdir ki, İTS-nin tətbiqi gələcəkdə həkim qəbulunda növbəliliyin artması kimi mənfi nəticəyə səbəb ola bilər.

Eyni zamanda, respondentlərin təxminən 15,8%-i qeyd edir ki, “heç bir dəyişiklik olmayacaq”.

1.26. İTS-nin ölkə üzrə tətbiqindən gözləntilər

Respondentlərin İTS sisteminin ölkə üzrə tətbiqindən gözləntiləri nələrdir?

Cədvəl 33. İTS-nin ölkə üzrə tətbiqindən gözləntiləri (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir	Yevlax	Ağdaş
		şəhəri	rayonu	rayonu
		%	%	%
1	Əhalinin sağlamlığının yaxşılaşdırılmasına səbəb olacaq	51,0	32,9	56,5
2	Cibdən ödənişlərin aradan qaldırılmasına səbəb olacaq	69,8	54,2	46,5
3	Əhalinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığı artacaq	45,0	22,5	28,8
4	Tibbi xidmətlərin keyfiyyəti artacaq	41,5	19,7	37,0
5	Səhiyyədə köklü dəyişikliklərin olacağına inanmıram	12,3	19,1	6,5
6	Tibbi xidmətlərin əldə olunması üçün növbəlilik artacaq	13,3	24,9	5,3
7	Tibbi xidmətlərin keyfiyyəti həminki səviyyədə qalacaq	5,8	13,5	2,5
8	Heç bir təsiri olmayacaq	6,0	10,2	7,3
9	Digər	-	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0,3	9,5	-

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100 %-dən artıqdır.

Ümumiyyətlə, sorğu respondentlərin İTS-nin tətbiqindən kifayət qədər müsbət və nikbin gözləntilərinin olduğunu göstərir. Məsələn, Mingəçevir şəhərində respondentlərin 69,8%-i, Yevlax rayonunda 54,2%-i və Ağdaş rayonunda 46,5%-i düşünür ki, İTS-nin tətbiqi “cibdən ödənişlərin aradan qaldırılmasına səbəb olacaq”.

Mingəçevir şəhərində və Ağdaş rayonunda respondentlərin yarısından çoxu qeyd edir ki, İTS-nin tətbiqi “əhalinin sağlamlığının yaxşılaşdırılmasına səbəb olacaq” (müvafiq olaraq 51% və 56,5%).

Mingəçevir şəhərində respondentlər “əhalinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığının artacağı” (45%) və “tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin artacağı” (41,5%) fikrindədir.

Respondentlərin çox az hissəsi (Mingəçevir şəhərində 5,8%, Yevlax rayonunda 13,5%, Ağdaş rayonunda 2,5%) “tibbi xidmətlərin keyfiyyəti həminki səviyyədə qalacaq” deyərək mənfi fikir bildirib.

1.27. Əhalinin İTS sisteminin xüsusiyyətləri haqqında məlumatlılığı

Respondentlər hansı xüsusiyyətlərin İTS sisteminə aid olduğunu bildirirlər?

Cədvəl 34. Əhalinin İTS sisteminin xüsusiyyətləri haqqında məlumatlılığı (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir	Yevlax	Ağdaş
		şəhəri	rayonu	rayonu
		%	%	%
1	Çoxlu sayda tibb xidmətlərin ödənişsiz olması	83,0	76,3	82,0
2	Həyati vacib, dəyəri yüksək tibbi xidmətlərə əlçatanlıq	43,8	27,1	40,8
3	Tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və əlçatanlığının artması	47,7	40,0	42,5
4	Stasionarda dərman vasitələri ilə təchizatın yaxşılaşması	10,3	6,8	18,5
5	Əhalidən İTS haqqının tutulmaması	54,3	42,8	21,8
6	İlkin səhiyyə (ailə həkimi) xidmətinin təkmilləşdirilməsi	9,3	10,5	10,5
7	Ailə həkimini dəyişmək hüququnun verilməsi	3,0	6,2	2,5
8	Əhali arasında müalicə-profilaktik tədbirlərin gücləndirilməsi	7,5	26,8	7,3
9	Digər	-	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	4,8	7,1	1,0

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı qeyd etmək/seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100 %-dən artıqdır.

Hər üç regionda sorğuda iştirak edən respondentlərin böyük əksəriyyəti hesab edir ki, İTS sistemə aid olan əsas xüsusiyyət “çoxlu sayda tibbi xidmətlərin ödənişsiz olmasıdır”: onlar arasında Mingəçevir şəhərində olan respondentlər 83%, Yevlax rayonunda yaşayan respondentlər 76,3% və Ağdaş rayonunda yaşayan respondentlər 82% təşkil edir.

Mingəçevir şəhərində respondentlərin 43,8%-i və Ağdaş rayonunda 40,8%-i düşünür ki, əsas xüsusiyyət, “həyati vacib, dəyəri yüksək tibbi xidmətlərə əlçatanlıq”dır.

Hər üç regionda respondentlərin 40%-dən çoxu hesab edir ki, İTS sistemə aid olan əsas xüsusiyyət “tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və əlçatanlığının artmasıdır”; onlar arasında Mingəçevir şəhərində yaşayanlar 47,7%, Yevlax rayonunda yaşayanlar 40% və Ağdaş rayonunda yaşayanlar 42,5% təşkil edir.

Bundan əlavə, Mingəçevir şəhərində respondentlərin 54,3%-i və Yevlax rayonunda 42,8%-i düşünür ki, əsas xüsusiyyət, “əhalidən İTS haqqının tutulmaması”dır.

Deməli, sorğunun nəticələrindən məlum olur ki, respondentlər üçün ən mühüm amil “çoxlu sayda tibbi xidmətlərin ödənişsiz olması”dır.

1.28. İTS-nin tətbiqinə münasibət

Respondentlərin İTS-nin tətbiq olunmasına münasibətləri necədir?

Cədvəl 35. İTS-nin tətbiqinə münasibət (respondentlərin %-i)

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Müsbət	88,0	79,3	85,8
2	Mən buna neytral yanaşırım	6,2	14,5	8,0
3	Mənfi	3,8	3,1	2,0
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	2,0	3,1	4,2

Mingəçevir şəhərində və Ağdaş rayonunda sorğuda iştirak edən respondentlərin mütləq əksəriyyəti (80%-dən çox) İTS-nin tətbiq olunmasına müsbət münasibət bildirib. Bu fikirdə olanlar Yevlax rayonu üzrə 79,3% təşkil edir.

Bu rəqəmlər İTS-nin üç regionda da tətbiqinə respondentlərin müsbət yanaşmalarının aydın göstəricisidir. Baxmayaraq ki, respondentlər arasında Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqi ilə bağlı məlumatlılıq səviyyəsi bir qədər aşağıdır, ümumilikdə isə İTS-yə dair münasibət müsbətdir. Çünki KİV və digər informasiya mənbələrinin təsiri ilə respondentlərdə İTS sistemi ilə bağlı artıq müəyyən fikir formalaşmışdır.

Respondentlərin kiçik bir hissəsi (6-14%) “mən buna neytral yanaşırım deyib.

Respondentlərin yalnız 2-4%-i İTS-nin tətbiq olunmasına “mənfi” münasibətini bildirib.

IV. DEMOQRAFİK MƏLUMAT

Cədvəl 36. Respondentlərin gender bölgüsü

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Kişi	45,8%	54,2%	49,2
2	Qadın	54,2%	45,8%	50,8

Cədvəl 37. Respondentlərin yaş həddi

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	18-28	26,5	23,4	20,8
2	29-38	29,0	20,6	27,0
3	39-48	21,0	24,3	20,2
4	49-58	16,2	20,6	15,0
5	59-65	7,3	11,1	17,0

Cədvəl 38. Respondentlərin təhsili

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Təhsilsiz	1,5	1,8	-
2	İbtidai və ya natamam orta	1,0	1,8	1,5
3	Tam orta	24,5	33,2	48,2
4	Orta ixtisas (texnikum, kollec)	38,0	24,6	19,5
5	Natamam ali	2,8	2,6	1,8
6	Ali	32,2	36,0	29,0

Cədvəl 39. Respondentlərin ailə vəziyyəti

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Subay	19,5	18,8	16,0
2	Evli	77,5	71,7	70,8
3	Boşanmış	2,5	5,5	6,4
4	Dul	0,5	4,0	6,8

Cədvəl 40. Respondentlərin əsas fəaliyyəti/sosial statusu

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Tələbə	7,0	2,5	1,8
2	Təqaüdcü (işləmir)	5,3	4,3	3,3
3	Təqaüdcü (işləyir)	0,5	1,2	0,8
4	Evdar qadın	11,4	7,7	17,5
5	Müvəqqəti işləmir (analıq məzuniyyəti)	3,0	1,2	0,5
6	İşsiz (status almış işsiz daxil olmaqla)	4,8	16,9	13,0
7	İşləyir	68,0	66,2	62,5
8	Digər	-	-	0,6

Cədvəl 41. Respondentlərin şəxsi aylıq orta gəliri (əmək haqqı, təqaüd, pensiya, müavinat və s.) nə qədərdir?

№		Mingəçevir şəhəri	Yevlax rayonu	Ağdaş rayonu
		%	%	%
1	Gəliri yoxdur	12,8	13,4	36,6
2	200 manata qədər	39,1	36,4	12,0
3	201-300 manat	31,5	24,7	28,9
4	300 manatdan çox	16,6	25,5	22,5

V. NƏTİCƏLƏR

Ümumi əhali arasında keçirilən sosioloji sorğuda əldə olunan rəqəmlərə əsasən aşağıdakı nəticələrə gəlmək olar:

1. Sorğu göstərdi ki, əldə etdiyi **tibbi xidmətlərdən** “tam məmnun” olan respondentlərin sayı 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) kəskin **artıb**. Mingəçevir şəhərində bu artım təxminən altı dəfəyə (6,8%-dən 41%-ə), Yevlax rayonunda isə üç dəfəyə çatıb (11,8%-dən 38,1%-ə). Ağdaş rayonunda hər beşinci respondent (20,1%) “tam məmnun” olduğunu bildirib. Bu da, iki pilot bölgədəki analoji qrupun faiz göstəricisindən iki dəfə azdır.

2. Sorğu Mingəçevir şəhərində 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) aldıkları **tibbi xidmətləri** və müraciət etdikləri **tibb müəssisəsinin şəraitini** daha müsbət qiymətləndirən respondentlərin **sayının artmasını** aydın bir tendensiya kimi üzə çıxardı. Bu, xüsusilə, “müasir diaqnostik avadanlıqların mövcudluğu” (16,2%-dən 84,9%-ə), “cibdən ödənişlərin ləğv olunması” (8,8%-dən 86,7%-ə) və “tibb müəssisəsinin sanitari-gigiyenik şəraiti” (təmizlik) (11,1%-dən 89,7%-ə) bəndlərində daha aydın şəkildə özünü büruzə verir.

3. Yevlax rayonunda da, sorğu, 2016-cı il (12 ay) ilə müqayisədə 2017-2018-ci illərdə (son 12 ay) aldıkları **tibbi xidmətləri** və müraciət etdikləri **tibb müəssisəsinin şəraitini** daha müsbət qiymətləndirən respondentlərin **sayının artmasını** aşkarladı. Bu hal xüsusilə, “cibdən ödənişlərin ləğv olunması” (10%-dən 85,8%-ə), “həyati vacib, dəyəri yüksək əməliyyatlara əlçatanlıq” (6,8%-dən 74,5%-ə) və “tibb müəssisəsinin sanitari-gigiyenik şəraiti (təmizlik)” (10,7%-dən 73,4%-ə) bəndlərinə aiddir.

4. Ağdaş rayonunda respondentlər **alınan tibbi xidmətləri** və müraciət etdikləri **tibb müəssisəsinin şəraitini** qiymətləndirərkən ən çox “tibb müəssisəsinin sanitari-gigiyenik şəraitini (təmizlik)” (49,4%), “müasir diaqnostik avadanlıqların mövcudluğunu” (47,3%) və “həkimlərin pasiyentlərə qarşı münasibətini” (46,8%) müsbət qiymətləndiriblər.

5. Sorğu nəticələrinə əsasən, İTS-nin tətbiqi haqda **məlumatlı** olan respondentlərin sayı çoxdur: Mingəçevir şəhərində respondentlərin 72,3%-i, Yevlax rayonunda 73,9%-i İTS-nin tətbiqi haqqında **“tam və ya müəyyən dərəcədə” məlumatlı** olduğunu bildirib. Ağdaş rayonunda bu sahədə vəziyyət xeyli fərqlidir: burada respondentlərin yalnız 35,2%-i bildirib ki, İTS-nin tətbiqi haqqında **“tam və ya müəyyən dərəcədə” məlumatlıdır**.

6. Respondentlər üçün İTS haqqında **məlumat mənbələri** kifayət qədər müxtəlifdir. Respondentlər İTS haqqında məlumatı əsasən **televiziyadan** alırlar:

bu göstərici Mingəçevir şəhərində 64%, Yevlax rayonunda 43,7%, Ağdaş rayonunda 26,5% təşkil edir. İkinci yerdə respondentlərin gündəlik ünsiyyətdə olduğu **sosial mikromühitdir**, bu da Mingəçevir şəhərində - 50,5%, Yevlax rayonunda isə 47,7% təşkil edir. Lakin Ağdaş rayonunda bu rəqəm daha azdır (15,8%).

7. Sorğu göstərdi ki, Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda hər dördüncü respondent (müvafiq olaraq 25,8% və 24,6%) **Agentliyin nümayəndələri** ilə görüşləri İTS haqqında **məlumat mənbəyi** kimi vurğulayır. Həmçinin kifayət qədər çoxlu sayda respondent (Mingəçevir şəhərində 32%, Yevlax rayonunda 24%) **bukletlər, broşürlər, yaddaş kitabçaları və posterlər** vasitəsilə İTS haqqında məlumat əldə edir. Bu da Agentliyin nümayəndələrinin pilot ərazilərdə İTS haqqında maarifləndirmə işinin yüksək səviyyədə aparıldığının göstəricisidir.

8. Sorğu **ASM-lərin** fəaliyyətinin pasiyentlər tərəfindən çox yüksək qiymətləndirildiyini müəyyən etdi. Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda respondentlərin əksəriyyətinin (müvafiq olaraq 75,5% və 66,5%) son 12 ay (1 il) ərzində əsasən **ASM-lərə** müraciət etməsi də bunu göstərir.

9. Respondentlərin mütləq əksəriyyəti (Mingəçevir şəhərində 83,5%-i və Yevlax rayonunda 90%-i) **ailə həkiminin (ASM-lərdə)** qəbulunda olarkən əldə etdiyi tibbi xidmətlərdən razı qalıb. Sorğuya əsasən belə qənaətə gəlmək olar ki, **ASM-lərin** yaradılmasında atılan ilk addımlar respondentlər tərəfindən müsbət qarşılanılıb və bəyənilib.

10. Sorğu göstərdi ki, hər üç regionda respondentlərin böyük əksəriyyəti (Mingəçevir şəhərində 87,9%-i, Yevlax rayonunda 84,7%-i, Ağdaş rayonunda 80,6%-i) **ambulator** tibbi xidmətlərdən məmnundur. Demək olar ki, sorğunun nəticələri ötən il ərzində **ambulator tibbi** xidmətlərin keyfiyyət və əlçatanlığının yaxşılaşdırılmasına doğru tendensiyanı göstərir.

11. Sorğu göstərdi ki, respondentlərin böyük əksəriyyəti (Mingəçevir şəhərində 82,6%-i, Yevlax rayonunda 71,7%-i, Ağdaş rayonunda 68,1%-i) **təcili tibbi yardım** xidmətlərindən məmnundur. Demək olar ki, sorğunun nəticələri ötən il ərzində **təcili tibbi yardım** xidmətlərinin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına doğru tendensiyanı göstərir.

12. Sorğuda iştirak edən respondentlərin böyük əksəriyyətinin son 12 ay (1 il) ərzində nəinki **həkimlərə** (Mingəçevir şəhərində 83,2%-i, Yevlax rayonunda 78,2%-i), həm də **orta tibb işçilərinə** (Mingəçevir şəhərində 82,2%-i, Yevlax rayonunda 77,5%-i) **cibdən ödəniş etmədiyini** müəyyən oldu. Bu rəqəmlər pilot ərazilərdə İTS sisteminin tətbiqinin ödəniş sahəsində müsbət dəyişikliklərə səbəb olduğunu göstərir. Ağdaş rayonunda icbari tibbi sığortanın tətbiq olunmadığı

2017-ci il ərzində **həkimlərə cibdən ödəniş edənlər** 61,7%, **orta tibb işçilərinə** cibdən ödəniş edənlər isə 63,6% təşkil edib.

13. Respondentlərin əksəriyyəti (Mingəçevir şəhərində 68,8% və Yevlax rayonunda 65,2%) son 12 ay (1 il) ərzində müxtəlif xəstəliklərin **profilaktikasına** dair tibb işçiləri tərəfindən məsləhət alıb. Həmçinin bu sahədə məsləhət alan respondentlərin əksəriyyəti (Mingəçevir şəhərində 71,5% və Yevlax rayonunda 71,5%) yaşadıkları rayon, şəhər/kənd ərazisində aparılan **profilaktik** tədbirlərdən məmnun olduğunu bildirib. Bu rəqəmlər **profilaktik** tədbirlər sahəsində müəyyən bir irəliləyişin göstəricisidir.

14. Sorğunun nəticələri göstərdi ki, İTS-nin tətbiqindən sonra tibbi xidmət almaq üçün **maddi sıxıntı keçirməyən** respondentlərin sayı kəskin **çoxalıb**. Belə ki, əgər İTS-nin tətbiqindən əvvəl **Mingəçevir şəhərində tibbi xidmətlər alan respondentlər arasında maddi sıxıntı keçirməyənlər** 9,5%, **Yevlax rayonunda** isə 17,7% təşkil edirdisə, İTS-nin tətbiqindən sonra bu rəqəm Mingəçevir şəhərində və Yevlax rayonunda müvafiq olaraq 84,5% və 68,6% təşkil edib. **Ağdaş rayonunda** icbari tibbi sığortanın tətbiq olunmadığı 2017-ci il ərzində isə **tibbi xidmətlər alarkən maddi sıxıntı keçirməyənlər** cəmi 21,5% təşkil edib.

15. Respondentlərin təxminən yarısı (Mingəçevir şəhərində 44,8%, Yevlax rayonunda 48,6%) İTS sisteminin tətbiqi ilə bağlı müsbət **dəyişiklikləri** müalicə olunmaq üçün kredit və borc pul götürmədən ödənişsiz tibbi xidmətlər əldə etmək imkanının yaranmasında görür. Həmçinin hər üç respondentdən biri (Yevlax rayonunda 39,4%, Mingəçevir şəhərində 36,5%) İTS sisteminin tətbiqindən sonra **pozitiv bir dəyişiklik** kimi digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün getməyə ehtiyac qalmadığını vurğulayıb.

16. Sorğu respondentlərin İTS sisteminin ölkə üzrə tətbiqindən kifayət qədər müsbət **gözləntilərinin** olduğunu göstərir. Mingəçevir şəhərində respondentlərin 69,8%-i, Yevlax rayonunda 54,2%-i və Ağdaş rayonunda 46,5%-i ümid edir ki, İTS-nin tətbiqi "**cibdən ödənişlərin** aradan qaldırılmasına səbəb olacaq". Mingəçevir şəhərində və Ağdaş rayonunda respondentlərin yarısından çoxu qeyd edir ki, İTS-nin tətbiqi "**əhalinin sağlamlığının yaxşılaşdırılmasına** səbəb olacaq" (müvafiq olaraq 51% və 56,5%).

17. Hər üç regionda respondentlərin böyük əksəriyyəti hesab edir ki, **İTS sisteminə aid** olan əsas xüsusiyyət "**çoxlu sayda tibbi xidmətlərin ödənişsiz** olmasıdır". Mingəçevir şəhərində respondentlərin 83%-i, Yevlax rayonunda 76,3%-i və Ağdaş rayonunda 82%-i bu fikirdədir. Bundan əlavə, respondentlərin kifayət qədər böyük bir hissəsi (40%-dən çoxu) "**tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və əlçatanlığının artmasıdır**" (Mingəçevir şəhəri, Yevlax və Ağdaş rayonları) və "**əhalidən İTS haqqının tutulmamasıdır**" (Mingəçevir şəhəri və Yevlax rayonu) fikirlərini **İTS sisteminə** aid edir. Deməli, sorğu

nəticələrindən məlum olur ki, respondentlər üçün ən mühüm amil çoxlu sayda tibbi xidmətlərin ödənişsiz olmasıdır.

18. Hər üç regionda sorğuda iştirak edən respondentlərin mütləq əksəriyyəti (Mingəçevir şəhərində 88%-i, Yevlax rayonunda 79,3%-i, Ağdaş rayonunda 85,8%-i) **İTS sisteminin** tətbiq olunmasını **müsbət** qiymətləndirib. Bu rəqəmlər İTS-nin üç regionda da tətbiqinə respondentlərin müsbət yanaşmasının aydın göstəricisidir.

19. Ümumilikdə sorğunun nəticələrinin təhlili onu göstərir ki, İTS-nin tətbiqi nəticəsində pilot ərazilərdə **mehriban mühit** yaranıb. Belə ki respondentlərin əksəriyyəti yaşadıkları ərazilərdə İTS-nin tətbiqini dəstəkləyir; əhalinin İTS-nin tətbiqi ilə bağlı müsbət gözləntiləri var; İTS çərçivəsində keyfiyyətli tibbi xidmətlərə tələbkarlıq artıb; İTS sisteminin səmərəliliyinə şübhə ilə yanaşanlar çox az saydadır; İTS-nin üstünlüklərini görən respondentlər bu yeniliyə yüksək etimadla yanaşır.

20. Sorğuda iştirak edən respondentlərin, demək olar ki, əksəriyyətinin İTS-nin tətbiqinə böyük inam və ümidlə yanaşaraq nikbin münasibət göstərdikləri aşkar olundu. Onlar **ürək sözlərini** və **gözləntilərini** belə ifadə etdilər: “sona qədər belə olsun”, “davamlı olsun”, “daim belə olsa özümüz və yaxınlarımız xəstələnən zaman maddi sıxıntı keçirməzdik”, “belə davam etsə, sağlamlığımız haqda rahat olardıq”, “davamlı olsa, daha yaxşı olar”, “tibbi sığorta daimi olsa əhalinin səhhətində də problemlər azalar”, “bu təşəbbüsə görə təşəkkür edirəm”, “sizə özümün və ailəmin adından uğurlar diləyirəm”, “daha da inkişaf etdirilməsini, hamıya şamil olunmasını arzu edərdim”, “sistemin tətbiqi barədə əhalini mütəmadi maarifləndirmək lazımdır”, “ölkəmizin digər bölgələrində də həyata keçirilməlidir”, “bu sistemin tətbiqi ilə özümüzü daha da güvənli hiss edirik”, “bütün rayonlarda bu sistem geniş tətbiq olunsa yaxşı olardı”.